

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Maribor
Odsek za gozdne živali in lovstvo

Tyrševa 15
2000 Maribor

Tel.: +386 (0)2 234-16-15, fax.: +386 (0)2 234-16-33
e-pošta: oemaribor@zgs.gov.si

LETNI LOVSKO UPRAVLJAVSKI NAČRT

za

XV. PTUJSKO - ORMOŠKO

LOVSKO UPRAVLJAVSKO OBMOČJE

za

LETO 2014

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ	2
3	ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI	4
3.1	<i>Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2013</i>	4
3.2	<i>Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju v letu 2014.....</i>	5
3.3	<i>Škode od divjadi</i>	8
3.4	<i>Vpliv rastlinojede divjadi na pomlajevanje gozda</i>	14
4	ŽIVALSKÉ VRSTE - DIVJAD.....	17
4.1	<i>Srna (Capreolus capreolus)</i>	17
4.2	<i>Navadni jelen (Cervus elaphus).....</i>	22
4.3	<i>Damjak (Dama dama).....</i>	23
4.4	<i>Gams (Rupicapra rupicapra).....</i>	24
4.5	<i>Muflon (Ovis ammon musimon)</i>	26
4.6	<i>Divji prašič (Sus scrofa).....</i>	29
4.7	<i>Lisica (Vulpes vulpes)</i>	32
4.8	<i>Jazbec (Meles meles).....</i>	34
4.9	<i>Kuna belica (Martes foina) in kuna zlatica (Martes martes).....</i>	35
4.10	<i>Navadni polh (Glis glis)</i>	36
4.11	<i>Pižmovka (Ondatra zibethia)</i>	37
4.12	<i>Poljski zajec (Lepus europaeus).....</i>	38
4.13	<i>Fazan (Phasianus colchicus).....</i>	40
4.14	<i>Poljska jerebica (Perdix perdix)</i>	43
4.15	<i>Raca mlakarica (Anas platyrhynchos)</i>	44
4.16	<i>Sraka (Pica pica), šoja (Garrulus glandarius) in siva vrana (Corvus cornix).....</i>	46
4.17	<i>Nutrija (Myocastor coypus).....</i>	49
4.18	<i>Rakunasti pes (Nyctereutes procyonoides).....</i>	49
4.19	<i>Načrt dodajanja divjadi.....</i>	50

5	EVIDENCE	51
6	PRILOGE NAČRTA	53

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1.1: Kronologija nastanka letnega načrta za XV: Ptujsko-Ormoško LUO za 2014.....	1
Preglednica 2.1: Pregled lovišč v LUO	2
Preglednica 3.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2013	4
Preglednica 3.2: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2014	5
Preglednica 3.3: Škoda, ki jo je povzročila divjad v letu 2013	8
Preglednica 3.4: Število škodnih primerov v zadnjem petletnem obdobju	10
Preglednica 3.5: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi 2013	11
Preglednica 3.6: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod 2014	11
Preglednica 3.7: Analiza objedenosti gozdnega mladja v letu 2010 v popisni enoti Slovenske gorice .	15
Preglednica 3.8: Analiza objedenosti gozdnega mladja v letu 2010 v popisni enoti Haloze.....	16
Preglednica 4.1: Delež izgub srnjadi po loviščih zaradi prometa-2013.	18
Preglednica 4.2: Načrt odvzema srne po strukturi.....	19
Preglednica 4.3: Analiza odvzema srnjadi.....	21
Preglednica 4.4: Analiza odvzema navadni jelen	22
Preglednica 4.5: Analiza odvzema damjak.....	23
Preglednica 4.6: Načrt odvzema gamsov.....	24
Preglednica 4.7: Pregled odvzema gams	25
Preglednica 4.8: Načrt odvzema muflonov.....	26
Preglednica 4.9: Delež odvzema po loviščih osrednjega območja.....	27
Preglednica 4.10: Pregled odvzema muflon	28
Preglednica 4.11: Načrt odvzema divjih prašičev v osrednjem območju 2014	30
Preglednica 4.12: Analiza odvzema divji prašič.....	31
Preglednica 4.13: Analiza odvzema divji prašič – osrednje območje	32
Preglednica 4.14: Analiza odvzema lisica.....	33
Preglednica 4.15: Analiza odvzema jazbec	34
Preglednica 4.16: Analiza odvzema kun.....	36
Preglednica 4.17: Analiza odvzema pižmovka	37
Preglednica 4.18: Analiza odvzema poljski zajec	39
Preglednica 4.19: Načrt odvzema fazana 2014.....	41
Preglednica 4.20: Analiza odvzema fazan.....	42
Preglednica 4.21: Pregled odvzema poljska jrebica	43
Preglednica 4.22: Analiza odvzema raca mlakarica	45
Preglednica 4.23: Analiza odvzema sraka, šoja, siva vrana.....	48
Preglednica 4.24: Načrt vlaganj divjadi 2014.....	50

KAZALO SLIK

Slika 1: Lovišča v XV. Ptujsko-Ormoškem LUO in položaj LUO v Sloveniji	3
Slika 2: Dinamika ovrednotenih škod po vrstah divjadi v LUO za obdobje 2009 - 2013	9
Slika 3: Škode in odvzem divjih prašičev v obdobju 2009 – 2013	9
Slika 4: Popisne enote v lovsko upravljavskem območju	14

1 UVOD

Letni lovsko upravljavski načrt za XV. Ptujsko-Ormoško lovsko upravljavsko območje za leto 2014 je sestavljen v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu (Ur.l. RS, št.16/04), Odločbo US (Ur.l. RS, št. 120/06) ter Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (Ur.l. RS, št. 17/08). Zakon določa izdelavo letnih lovsko upravljavskih načrtov za lovsko upravljavska območja (Ur.l. RS, št. 110/04), ki so nadomestila nekdanja lovsko gojitvena območja. Znotraj lovsko upravljavskega območja so opredeljena lovišča (Ur.l. RS, št. 128/04), za katera so bile leta 2009 podeljene koncesije o upravljanju z lovišči. Razdelilnik načrtovanih ukrepov v življenjskem okolju divjadi in odvzema divjadi je s tem načrtom izdelan za lovišča, ki so opredeljena v koncesijskem razmerju med RS in LD. Nekatera stara in nova lovišča se bistveno razlikujejo, razlike pa so tudi v sedaj natančno določenih mejah in površinah, tako lovnih, kot nelovnih. Skladno z Zakonom o divjadi in lovstvu je bilo ustanovljeno Območno združenje upravljavcev lovišč za XV. LUO in izvoljen devet članski izvršni odbor, ki v postopku izdelave tega načrta zastopa upravljavce lovišč v LUO.

Letni načrt za XV. Ptujsko-Ormoško lovsko upravljavsko območje za leto 2014 temelji na ciljih in usmeritvah lovsko upravljavskega dela Območnega načrta za XV. LUO 2011-2020. Poleg zgoraj navedenih predpisov je napisan tudi v skladu z:

- Zakonom o gozdovih (Ur.l. RS, št. 30/93 in spremembe).
- Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/10).
- Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (U.l. RS, št. 101/04).
- Odlokom o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 110/04).
- Uredbo o ustanovitvi lovišč s posebnim namenom v RS (Ur.l. RS, št. 117/04).
- Odlokom o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 128/04).
- Navodili za usmerjanje razvoja populacij divjadi v Sloveniji (usklajeno ZGS, znanstveno-raziskovalne institucije, LZS, OZUL-i in IRSKO, 2011).

Najpomembnejši dogodki, ki so vplivali na sam nastanek načrta so prikazani v spodnji preglednici:

Preglednica 1.1: Kronologija nastanka letnega načrta za XV: Ptujsko-Ormoško LUO za 2014.

Datum	Kraj	Organ	Vsebina
17. in 18. Januar 2013	Ptuj	Komisija za oceno odstrela in izgub divjadi	Pregled odstrela in izgub divjadi
6. marec 2014	Ptuj	IO OZUL	Uskladitveni sestanek
12. marec 2014	Maribor	Strokovni svet OE	Določitev osnutka načrta
28. marec 2014	Maribor	Vabljeni	Javna predstavitev načrta
3. april 2014	Maribor	Svet OE Maribor	Določitev predloga načrta
10. april 2014	Ljubljana	MKO	Oddaja načrta na MKO

Za pogosteje uporabljene izraze so v pričujočem načrtu uporabljene naslednje okrajšave:

- LLUN – letni lovsko upravljavski načrt,
- LUO – lovsko upravljavsko območje,
- OZUL – območno združenje upravljavcev lovišč,
- LD – lovska družina,
- GGO – gozdnogospodarsko območje,
- ZGS – Zavod za gozdove Slovenije,
- OE – območna enota
- MKO – Ministrstvo za kmetijstvo in okolje,
- ARSO – Agencija republike Slovenije za okolje.

2 OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ

Ptujsko - Ormoško lovsko upravljavsko območje leži na severovzhodu Slovenije in meji na zahodu na Slovensko goriško LUO, na jugu in vzhodu na R Hrvaško, na severu pa na Pomursko LUO.

Javno gozdarsko službo na območju LUO opravlja ZGS, OE Maribor in v majhnem delu na jugu območja OE Celje.

Ptujsko - Ormoško lovsko upravljavsko območje ima v slovenskem merilu pomembno vlogo na področju upravljanja s srnjadjo in poljsko divjadjo, predvsem fazana, poljskega zajca in poljske jerebice. S prisotnostjo ostalih vrst divjadi območje ne izstopa, razen s prisotnostjo muflona na pogorju Boča.

Glavne vrste divjadi, s katerimi se upravlja v okviru LUO so:

- SRNJAD: celotno območje,
- JELENJAD: občasno prisotna vrsta,
- MUFLON: na Boču,
- GAMS: Donačka gora in Boč,
- DIVJI PRAŠIČ: v Halozah in na Boču, drugje občasno prisotna vrsta,
- FAZAN: na celotnem območju, razen v severovzhodnem delu,
- POLSKA JEREBICA: območje Dravskega polja in Pesniške doline,
- POLJSKI ZAJEC: večje območje kot fazan, najmanj v neposredni bližini Maribora,
- RACA MLAKARICA: v območju, kjer so večji ribniki ter ob Dravi in Pesnici.

Preglednica 2.1: Pregled lovišč v LUO

Šifra lovišča	Ime lovišča	Upravna enota	Površina (ha)		
			Skupna	Lovna	Nelovna
1501	TRNOVSKA VAS	PTUJ	2495	2372	123
1502	VITOMARCI	PTUJ	2223	2098	125
1503	DESTRNIK	PTUJ	3509	3291	217
1504	JURŠINCI	PTUJ	2851	2687	163
1505	TOMAŽ pri ORMOŽU	ORMOŽ	4060	3829	231
1506	IVANJKOVCI	ORMOŽ	2556	2368	188
1507	KOG - VINSKI VRHOVI	ORMOŽ	3456	3241	215
1508	SREDIŠČE	ORMOŽ	3234	3060	174
1509	ORMOŽ	ORMOŽ	2963	2587	375
1510	VELIKA NEDELJA	ORMOŽ	3281	3062	219
1511	BRESNICA - PODGORCI	ORMOŽ	2140	2009	131
1512	DORNAVA - POLENŠAK	PTUJ	2556	2383	173
1513	SVETA MARJETA niže PTUJA	PTUJ	2728	2436	292
1514	ZAVRČ	PTUJ	2123	2003	119
1515	CIRKULANE	PTUJ	3142	2924	218
1516	MARKOVCI	PTUJ	2641	2343	297
1517	JOŽE LACKO - PTUJ	PTUJ	5361	4475	886
1518	BORIS KIDRIČ	PTUJ	5535	4790	745
1519	PTUJ	PTUJ	4435	3951	484
1520	LESKOVEC v HALOZAH	PTUJ	3801	3582	218
1521	PODLEHNIK	PTUJ	5320	5090	230
1522	DRAVINJA - MAJŠPERK	PTUJ	5597	5284	313
1523	CIRKOVCE	PTUJ	3122	2951	171
1524	MAKOLE	SL. BISTRICA	3676	3507	169

se nadaljuje

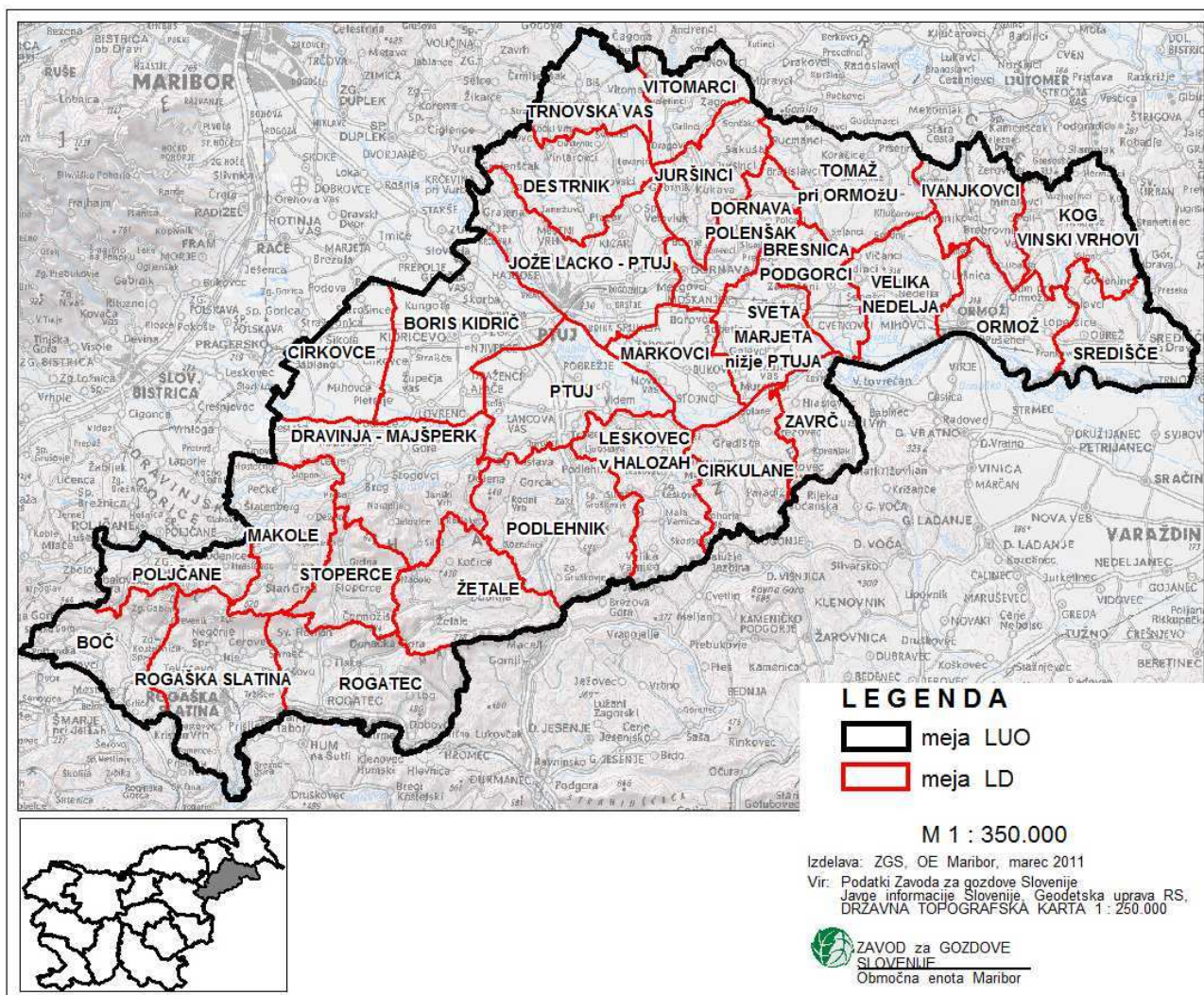
nadaljevanje

1525	STOPERCE	PTUJ	2270	2200	70
1526	ŽETALE	PTUJ	3803	3672	131
1527	ROGATEC	ROGAŠKA SL.	4922	4639	283
1528	ROGAŠKA SLATINA	ROGAŠKA SL.	4959	4373	586
1529	POLJČANE	SL. BISTRICA	2138	2008	130
1530	BOČ	ROGAŠKA SL.	3095	2842	253
SKUPAJ			103.990	96.061	7.929

V LUO je 30 lovišč v upravljanju LD v skupni površini 103.990 ha, od tega je lovni površin približno 92 % - 96.061 ha. Skladno z 10. čl. ZDLov-1 so iz skupnih površin lovišč izločena vsa območja naselij in zaselkov, javni in zasebni parki ter pokopališča, vrtovi in vse površine intenzivne pridelave kmetijskih kultur, ki so ograjene z ograjo. Prav tako so izločene še obore za rejo divjadi, vojaški objekti in druge urbane površine (javne ceste...). Od skupne površine LUO znaša delež nelovnih površin slabih 8 % ali 7.929 ha.

Upravno je območje razdeljeno na več upravnih enot: UE Ptuj – 18 lovišč, UE Ormož – 7 lovišč, UE Rogaška Slatina – 3 lovišča in UE Slovenska Bistrica – 2 lovišči.

Povprečna velikost lovišča v LUO je 3.466 ha oziroma 3.199 ha lovne površine. Najmanjše lovišče meri 2.123 ha (Zavrč), največje pa 5.597 ha (Dravinja-Majšperk).

Slika 1: Lovišča v XV. Ptujsko-Ormoškem LUO in položaj LUO v Sloveniji

3 ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI

Ohranjanje, vzdrževanje in izboljševanje bivalnih in prehranskih pogojev divjadi mora biti ob izvrševanju načrtovanega odvzema prednostna naloga upravljavk lovišč v LUO.

Ukrepi v življenjskem okolju divjadi, ki jih izvajajo lovišča bogatijo naravne prehranske in bivalne pogoje za prostoživeče živali. Ocenjujemo, da je življenjsko okolje divjadi v LUO še dokaj ohranjeno, z jasnim trendom slabšanja v zadnjih dveh desetletjih. Razvoj podjetništva je namreč pogojeval gradnjo infrastrukturnih objektov, še posebej cestnega omrežja, industrijskih območij, obrtnih con in logističnih objektov. Vse navedeno močno omejuje življenjski prostor divjadi v LUO.

Vse več kmetijskih površin je ograjenih za namene pašništva, kar dodatno omejuje življenjski prostor divjadi.

Pogoji za malo divjad v LUO so zelo različni in mestoma precej slabi. Temeljni vzrok temu je izredno visoka gostota cestnega omrežja, ki se je v zadnjih desetletjih močno posodobilo in zgostilo. Izgube poljske divjadi na cestah so zaskrbljujoče. Kljub delnemu zaraščanju in opuščanju kmetijskih površin, je še vedno premalo remiznih površin. Tradicionalne oblike kmetovanja s kolobarjenjem in pestrostjo različnih kultur so sicer prisotne, vendar je delež tako obdelanih kmetijskih površin še vedno premajhen.

3.1 Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2013

Preglednica 3.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2013

Vrsta ukrepa	Enota mere	Načrtovan obseg 2013	Realiziran obseg 2013	Stopnja uresničitve načrta (%)
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI				
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	10.831	10.954	101
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI				
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	42,75	42,63	100
Spravilo sena z odvozom	ha	9,12	8,52	93
Priprava pasišč za divjad	ha	5,2	5,2	100
Gnojenje travnikov	ha	5,84	5,14	88
Vzdrževanje grmišč	ha	15,63	14,93	96
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	41,66	40,76	98
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	6,36	5,96	94
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	32	33	103
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	12	10	83
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	1012	1010	100
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	87	67	77
3. BIOTEHNICNI UKREPI				
Zimsko krmljenje parkljaste divjadi	kg	25.450	22.630	89
Zimsko krmljenje male divjadi	kg	116.313	110.435	95
Preprečevalno krmljenje	kg	30.250	28.355	94
Privabljalno krmljenje	kg	28.930	24.110	83
Krmne njive	ha	65,69	38,41	58
Pridelovalne njive	ha	15,81	15,81	100
Količina soli	kg	2.747	2.880	105
4. LOVSKI OBJEKTI				
Solnice (vse založene v konkretnem letu)	število	1.104	908	82
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	245	253	103
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	185	185	100
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km	44,10	27,44	62

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

To so ukrepi, ki jih upravljavci lovišč opravljajo predvsem v sklopu lovsko čuvajske službe in so vezani na spremljanje stanja v habitatih posameznih vrst divjadi in njihovih populacijah. Upravljavci lovišč so za ukrepe varstva in monitoringa v preteklem letu zabeležili 10.954 opravljenih ur. Načrtovane ure za te ukrepe so bile realizirane 101 %.

Biomeliorativna dela

Izvedeni biomeliorativni ukrepi, s katerimi ohranjamo in izboljšujemo prehranske in bivalne razmere za divjad, so bili v večini primerov dobro realizirani. Ocenjujemo, da bi posamezna lovišča (Cirkulane, Destnik, Dornava-Polenšak, Ivanjkovci, Jože Lacko-Ptuj, Juršinci, Makole, Markovci, Ormož, Podlehnik, Središče Stoperce, Sv. Marjeta, Velika Nedelja, Zavrch in Žetale) lahko dosegla večjo stopnjo realizacije vzdrževanja grmišč oziroma jih sploh načrtovala. Posamezna lovišča v pogledu realizacije vzdrževanja remiz za malo divjad močno izstopajo z velikimi površinami (Boris Kidrič, Dravinja Majšperk, Jože Lacko-Ptuj), kar je na eni strani spodbudno za ostale vendar vprašljivo glede realne površine. Spodbudno je dejstvo, da so opravljena predvsem tista dela, ki pomenijo neposredno izboljšanje življenjskega okolja divjadi. Menimo, da so bili ukrepi ustrezni in so dosegli svoj namen.

Biotehnični ukrepi

Ukrepi s katerimi upravljavci lovišč neposredno izboljšujejo prehranske možnosti divjadi so bili v povprečju realizirani pod 100 %. Vse vrste krmljenja skupaj so bile realizirane 92 %. Skupna količina krme, ki jo kot dodatno energijo upravljavci vnašajo v lovišča ni presegla načrtovane višine. Kljub jasni opredelitvi načrta, ki je dal prednost krmljenju pred pridelovalnimi njivami, se še vedno obdeluje slednje in to prepogosto s koruzo, ki je v tej kmetijski krajini že tako močno zastopana (lovišče LD Ptuj).

Lovski objekti

Upravljavci so obnovili ali na novo zgradili 908 solnic, 253 lovskih prež, 185 krmišč in 27 km lovskih stez. Po naši oceni opravljena dela zagotavljajo zadostno količino lovskih objektov, ki se ohranjajo v primernem stanju, ter so namenjeni zagotavljanju optimalnih pogojev za izvajanje lova.

3.2 Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju v letu 2014

Preglednica 3.2: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2014

Vrsta ukrepa	Enota mere	Realiziran obseg 2013	Načrtovan obseg 2014
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI			
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	10.954	11.870
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI			
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	42,63	47,73
Spravilo sena z odvozom	ha	8,52	15,12
Priprava pasišč za divjad	ha	5,2	4,7
Gnojenje travnikov	ha	5,14	5,15
Vzdrževanje grmišč	ha	14,93	22,48
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	40,76	43,91
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	5,96	7,39
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	33	31
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	10	9
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	1010	1215
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	67	70
3. BIOTEHNIČNI UKREPI			
Zimsko krmljenje parkljaste divjadi	kg	22.630	22.650
Zimsko krmljenje male divjadi	kg	110.435	112.885
Preprečevalno krmljenje	kg	28.355	28.700
Privabljalno krmljenje	kg	24.110	32.850
Krmne njive	ha	38,41	41,07
Pridelovalne njive	ha	15,81	16,01
Količina soli	kg	2.880	2.775
4. LOVSKI OBJEKTI			
Solnice (vse založene v konkretnem letu)	število	908	1.135
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	253	246
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	185	195
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km	27,44	26,90

Ukrepi za varstvo in monitoring:

Ukrepi, ki so zajeti pod pojmom varstvo in monitoring divjadi so zaradi spreminjanja življenjskih pogojev populacij divjadi izjemno pomembni z vidika ohranjanja narave še posebej življenjskih pogojev divjadi. V okviru javnih pooblastil je potrebno s preventivnimi pristopi zagotavljati mir v loviščih in skupaj z lovsko čuvajsko službo ter inšpekcijo opozarjati javnost na motnje v okolju. Prav tako je pomembno spremljanje vseh negativnih vplivov, ki omejujejo življenjske pogoje divjadi, pri čemur je potrebno izpostaviti predvsem kontrolo vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju, dejavnosti potepuških psov in negativnih posledic kmetijske ter gozdarske proizvodnje.

Načrt ukrepov za varstvo in monitoring divjadi je na visokem nivoju, kar je verjetno povezano z javnimi pooblastili lovišč in večjo odgovornostjo za upravljanje z lovišči, ki je navedena v koncesijskem razmerju med upravljavci lovišč in RS. Ukrepe nadzora in varovanja naravnega okolja je zaželeno realizirati, pri tem pa je še posebej važno izvajanje svetovalne vloge v javnosti. Pomembno je obveščanje lastnikov zemljišč v smislu ohranitve populacij divjadi, še posebej v času razmnoževanja in v obdobjih ostrejših klimatskih razmer (daljše zimsko obdobje, poplave, suše, zmrzali,...).

Dopustna odstopanja realizacije načrta: Upravljavci lovišč morajo načrtovane ukrepe realizirati vsaj v višini 80% načrtovanih ur.

Biomeliorativni ukrepi:

Večino ukrepov s tega področja je namenjenih ohranjanju in krepitvi naravnih prehranskih in bivalnih pogojev za divjad. Predloge upravljavcev lovišč o ukrepih v življenjskem okolju divjadi za leto 2014 smo pri načrtu LUO v večini upoštevali, saj temeljijo na naravnih možnostih ter posestno najemniških odnosih lovišč z lastniki zemljišč. V primerjavi s prejšnjim letom, je načrt aktivnosti na področju biomeliorativnih del v LUO na istem nivoju, kar je glede na stanje v okolju primerno in utemeljeno, hkrati pa s tem trendom zasledujemo dolgoročne usmeritve. Sicer v naravi ne manjka raznolikosti drevesnih vrst vendar, naj se od plodonosnih vrst vnašajo jerebika, skorš, češnja, oreh, lesnika. V letu 2014 je potrebno realizirati ukrepe vzdrževanja remiz za malo divjad.

Dopustna odstopanja realizacije načrta: Obsegi načrtovanih del mora biti opravljen vsaj v višini 80 %.

Biotehnični ukrepi:

So z vidika ohranjanja populacij prostoživečih živali pomembni predvsem v ostrejših obdobjih leta in v času težje dostopnosti divjadi do prehranskih potencialov. Predloge lovišč s področja biotehničnih ukrepov smo primerjali z dejanskimi potrebami, ter v načrtu LUO znižali količino pridelovalnih njiv. Priporočamo, da se na krmnih njivah sadi krmne mešanice brez uporabe herbicidov in umetnih gnojil. V primeru, ko pridelki s pridelovalnih njiv niso pobrani popolnoma, lahko takšne njive prevzamejo tudi vlogo krmnih njiv, vendar morajo upravljavci lovišč zagotoviti dosledno upoštevanje navedenega in omogočiti divjadi na teh njivah dostop do pridelka skozi zimsko obdobje. Dopustna odstopanja realizacije načrta: Načrt je lahko presežen pri krmnih njivah medtem, ko pri pridelovalnih ne.

Ukrepi, ki so neposredno vezani na trajnostno upravljanje z divjadjo so prilagojeni cilju upravljanja s posameznimi živalskimi vrstami in s tem povezanimi ukrepi v habitatih. Pri načrtu se smiselno upošteva tudi višino in dinamiko opravljenih del v okolju zadnjih petih let. Kljub načrtovani količini dodatnega krmljenja je potrebno vnos hrane v naravne biotope prilagajati obrodu temeljnih plodonosnih drevesnih vrst in po potrebi zmanjšati obseg krmljenja divjadi. Polaganje koruze in ostalih žit ob bogatem obrodu gozdnega drevja v jesenskem in zgodnjem zimskem času je nepotrebno.

Zimsko krmljenje divjadi je v LUO namenjeno muflonu in mali poljski divjadi (poljskemu zajcu, poljski jerebici, fazanu).

Dopustno odstopanje realizacije načrta:

- Muflon: Količina močne škrobne krme ne sme biti presežena, voluminozno in sočno krmo pa je dovoljeno preseči.
- Mala poljska divjad: Količina krme se lahko preseže.

Preprečevalno krmljenje se izvaja le za divjega prašiča.

Dopustno odstopanje realizacije načrta: Količina načrtovane krme ne sme biti presežena.

Privabljalno krmljenje se dopušča z namenom spremljanja populacij divjadi, opazovanja in lažjega odstrela, ter je namenjeno divjemu prašiču in muflonu.

Potrebno je spoštovati načrtovane količine krme, namen krmljenja, vrsto divjadi za katero se pretežno krmi, vrsto krmišča, čas založenosti in vrsto krme (glej poglavja »Ukrepi in usmeritve« pri posameznih živalskih vrstah.)

Mrhovišča za lažji odvzem lisic in ostalih malih zveri je dopustno zalagati samo v zimskem času. Na njih naj se uporabljajo tudi ostanki živali prostoživečih vrst. Locirana naj bodo na manj izpostavljenih, človeku težje dostopnih mestih. Pri zalaganju mrhovišč je potrebno upoštevati ukrepe s področja veterinarske stroke.

Lovski objekti:

Temeljni namen **solnic** v okolju je zagotavljanje dodatne ponudbe mineralov rastlinojedi divjadi, ki ji olajša spomladanski prehod na sočno naravno hrano, kakor tudi lažje opazovanje in doseganje načrta odvzema. Zalaganje v zmernih količinah (največ 3 kg na solnico na leto) je dovoljeno le v spomladanskih mesecih. Postavljanje solnic v mladovjih in sestojih v obnovi ni dovoljeno, prav tako ni dovoljeno zalaganje solnic ob cestah in v območju gozdnih rezervatov. Solnice za divjad se ne smejo nameščati na način, ki omogoča vnos soli v vodni biotop, **v nobenem primeru pa v razdalji manjši od 50 m od vodnega biotopa.**

Lovske kočice in bivaki sicer ne služijo neposredno upravljanju z divjadjo, vendar so za zagotavljanje pogodbenih obveznosti koncesionarja nujno potrebne.

Pri načrtu gradnje in obnove **visokih prež** smo v celoti upoštevali predloge lovišč, saj so predvidena dela na tem področju povezana predvsem s potrebami upravljavcev lovišč pri izvajanju monitoringa divjadi in lovu. Sicer pa je dinamika obnov in novogradenj lovskih objektov zadnja leta dokaj izenačena.

Načrtovanih obnov oz. novogradenj lovskih objektov ni potrebno realizirati.

3.3 Škode od divjadi

3.3.1 Škode v letu 2013

Preglednica 3.3: Škoda, ki jo je povzročila divjad v letu 2013

Vrsta divjadi	Kultura	Ovrednotena škoda	
		2013	EUR / 100 ha
srna	gojeno cvetje	54,75	0,06
	industrijske rastline	3.238,28	3,37
	okopavine, gomolji	389,75	0,41
	okrasno grmičevje	54,75	0,06
	sadno drevje	14,87	0,02
	vinska trta	2.071,98	2,16
	vrtnine	70,00	0,07
	žitarice	15,00	0,02
skupaj srna		5.909,38	6,16
divji prašič	koruza	10.553,25	11,00
	krompir	126,20	0,13
	travna ruša	5.162,40	5,38
	travne kulture	5,00	0,01
	vinska trta	1.005,00	1,05
	žitarice	1.667,00	1,74
skupaj divji prašič		18.518,85	19,30
SKUPAJ PARKLJARJI		24.428,23	25,46
poljski zajec	sadno drevje	200,00	0,21
siva vrana	koruza	540,00	0,56
SKUPAJ OSTALE VRSTE		740,00	0,77
VSE SKUPAJ		25.168,23	26,23

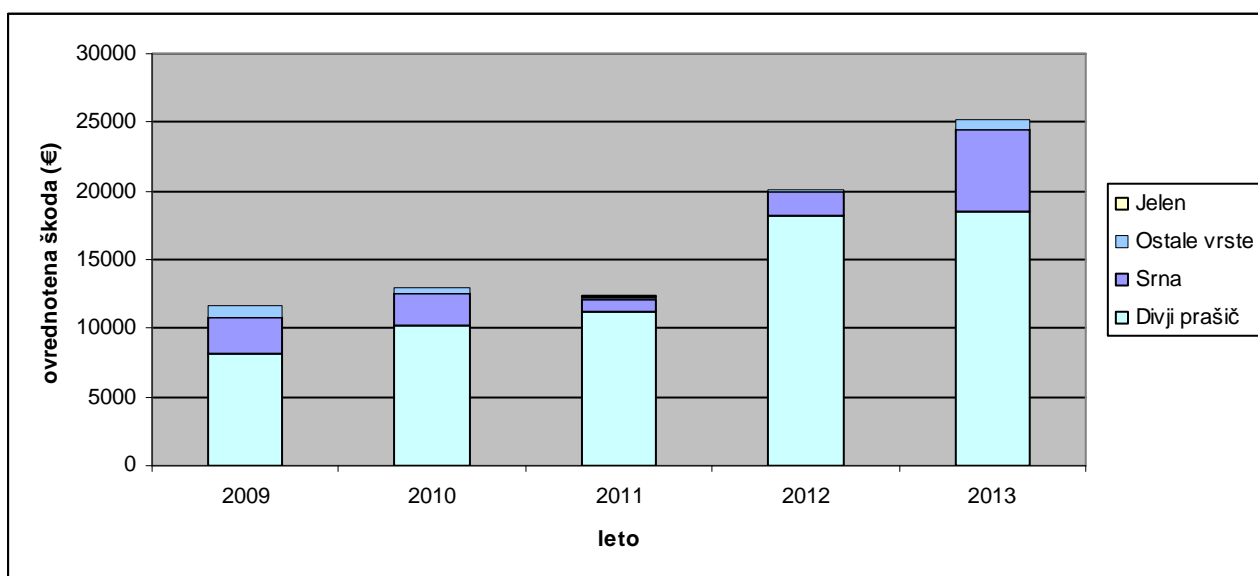
Ovrednotena škoda je seštevek dejansko izplačane škode, vrednosti izdanega materiale in ovrednotene urne postavke v primerih, ko gre za sanacijo v obliki dela (5,00 €/delovno uro).

Ovrednotena škoda od divjadi na lovni površinih v letu 2013 znaša skupno 25.168,23 EUR in je najvišja v zadnjem petletnem obdobju.

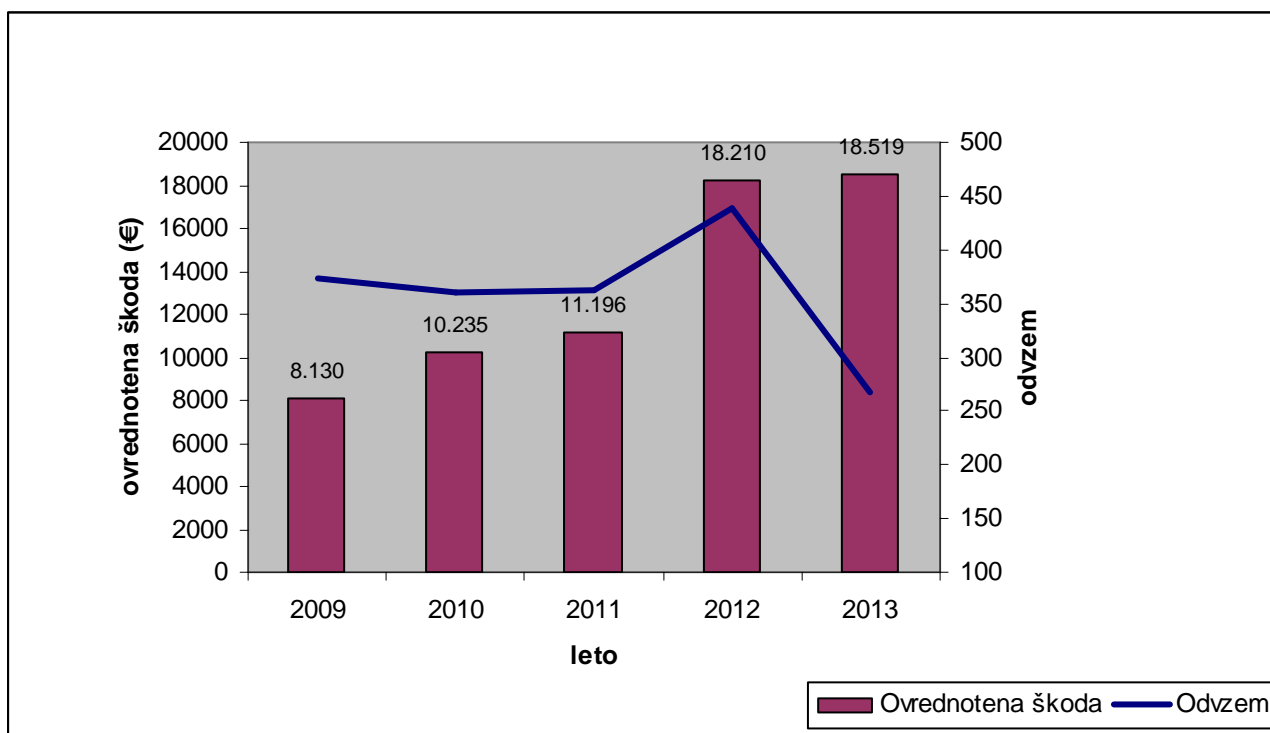
Kot že vrsto let, daleč največ škode povzročajo divji prašiči. Višina ovrednotenih škod od divjega prašiča se v primerjavi s preteklim letom ni bistveno spremenila. Največ škode povzročajo divji prašiči na koruznih poljih in z ritjem na travni ruši. Višina ovrednotenih škod od srnjadi je v primerjavi s preteklim letom narasla. Večina škode povzročene od srnjadi se nanaša na škodo na industrijskih rastlinah in vinski trti.

Vpliv ostalih povzročiteljev je relativno majhen. Lani je bila evidentirana škoda še od poljskega zajca in sivi vrani. Škode od sive vrane nastajajo pretežno na posevkih koruske v glavnem v pozno pomladanskem obdobju, ko korusa kali do višine okoli 10 cm (maj, junij).

Kljub uradnim evidencam o višini škod ugotavljamo, da se močno povečuje vpliv sive vrane v okolju, tako na kmetijskih kulturah, kot tudi na nepremičninah (stanovanjskih in gospodarskih objektih). Že več let opozarjamo na problem visoke številčnosti vrste, ki bo rešljiv le s skupnimi prizadevanji upravljavcev lovišč, lastnikov in državnih organov.

Slika 2: Dinamika ovrednotenih škod po vrstah divjadi v LUO za obdobje 2009 - 2013

Slika 3: Škode in odvzem divjih prašičev v obdobju 2009 – 2013

Preglednica 3.4: Število škodnih primerov v zadnjem petletnem obdobju

lovišče	2009	2010	2011	2012	2013	Skupna vsota
BOČ	4	8			5	17
BORIS KIDRIČ	3				1	4
BRESNICA - PODGORCI	1					1
CIRKOVCE				1	3	4
CIRKULANE	1					1
DESTRNIK					1	1
DRAVINJA - MAJŠPERK	5	1	1	12	21	40
JOŽE LACKO - PTUJ	12	14	6	7	5	44
JURSINCI		1				1
KOG - VINSKI VRHOVI			4		1	5
LESKOVEC V HALOZAH	19	12	9	17	14	71
MAKOLE	9	6		9	13	37
MARKOVCI	1	4	3	1	1	10
ORMOŽ	2	1		2	1	6
PODLEHNIK	20	30	33	38	39	160
POLJČANE	5	9	1	4	5	24
PTUJ	7	8	6	7	5	33
ROGATEC	5	2	1	3	8	19
SREDIŠČE	1	2	3	6	3	15
STOPERCE	3		3	2	2	10
TOMAŽ PRI ORMOŽU			1		2	3
VELIKA NEDELJA	1	1		2		4
ZAVRČ			2		2	4
ŽETALE	9	4	7	5	5	30
Skupna vsota	108	103	80	116	137	544

Opomba: 1 zapisnik o škodi pomeni 1 škodni primer

Kot je razvidno iz preglednice število škodnih primerov od leta 2011 naprej konstantno narašča. Glavnino škodnih primerov predstavljajo škode od divjih prašičev (kar 396 primerov oz. 73%).

Med lovišči močno izstopa Podlehnik, kjer v zadnjih petih letih beležijo 160 škodnih primerov od tega je kar 144 primerov od divjih prašičev. Na splošno se kaže trend povečanja škodnih primerov v loviščih osrednjega območja te vrste kjer se je intenziviral tudi odvzem v preteklih letih.

Gibanje škod od divjega prašiča v povezavi z odvzemom služi oceni trenda gibanja številčnosti populacije v bodoče in se lahko uporablja kot pripomoček pri načrtovanju ukrepov v populaciji in njenem življenjskem okolju. Ugotavljamo, da v zadnjih petnajstih letih prihaja od štiri do pet letnega ciklusa nihanja številčnosti vrste, ki je odvisna predvsem od biotskih dejavnikov. Največji vpliv na številčnost divjadi ima ponudba naravne hrane, ki močno vpliva na rodnost in preživetje mladičev v prvih mesecih po kotitvi. Z odstrelom divjega prašiča zgolj usmerjamo naravno gibanje populacije in jo skušamo oblikovati v smeri naravne starostne in spolne sestave.

Za škodo, ki jo povzroči divjad na nelovnih površinah v lovišču odgovarja upravljavec, v kolikor je škoda nastala po njegovi krivdi (krivdna odgovornost), sicer pa Republika Slovenija. Zaradi specifičnosti tovrstnih škodnih primerov lahko prihaja v določenih primerih do precej visokih zneskov odškodnine. Slednje so v veliki meri posledica ažurnosti prijav, ki so odvisne od seznanitve javnosti ter lovišč s postopki (prijave, ocenitve). V lanskem letu smo tako obravnavali na območju LUO šest primerov škod od divjadi na nelovnih površinah. V treh primerih je šlo za škodo od srnjadi v intenzivnih sadovnjakih, v ostalih pa za škode od lisice in kun na perjadi (kokoši, purani,...).

3.3.2 Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi v letu 2013

Preglednica 3.5: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi 2013

Vrsta ukrepa	Število objektov	Opravljen ure
tehnična sredstva	19	960
kemična sredstva	53	1.697
skupaj	72	2.657

Največkrat uporabljeni ukrepi za zaščito so različna kemična odvrčala za odvrčanje prehodov predvsem srnjadi preko prometnic in odvrčala za odvrčanje srnjadi od vinogradov in trajnih nasadov. Upravljavci se poslužujejo tudi odvrčal za divjega prašiča in tehničnih sredstev – električnih ograj za odvrčanje divjih prašičev.

3.3.3 Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod v letu 2014

Preglednica 3.6: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod 2014

Vrsta ukrepa	Število objektov	Načrtovane ure
tehnična sredstva	21	1.080
kemična sredstva	53	1.809
skupaj	74	2.889

Za varovanje človekovega premoženja pred škodami od divjadi naj se lovišča poslužujejo električnih pastirjev, žičnih in plastičnih ograj, optičnih in zvočnih naprav, ter kemičnih odvrčal. Upravljavci lovišč, ki so imeli v lanskem letu povečane probleme zaradi škod od divjega prašiča in škod od srnjadi, še posebej opozarjamo na dosledno izvedbo načrtovanih ukrepov za preprečevanje škode. Lastnike zemljišč morajo lovišča, skladno s 53. členom ZDLov-1, ustrezno podučiti o načinu varovanja in uporabi sredstev za zaščito. Na predelih cest, kjer je evidentiran povečan povoz je potrebno namestiti ustrezna sredstva za odvrčanje divjadi, hkrati pa od upravljavca ceste zahtevati postavitve prometnega znaka o nevarnosti prehoda divjadi.

Način obravnave škod od divjadi v letu 2014

Dolžnost preprečevanja škode nalaga lovsko zakonodaja tako upravljavcu lovišča kot lastnikom zemljišč. Ukrepi ki jih mora lovsko organizacija izvajati morajo biti določeni v letnih načrtih lovišč. ZDLov-1 ne našteva, kateri so ti ukrepi, pač pa v 53. členu določa, da lovišča skupaj z lastniki kmetijskih zemljišč in gozdov določijo medsebojne pravice in obveznosti v zvezi z uporabo zaščitnih sredstev in preprečevanjem škod od divjadi in na divjadi. Fizična ali pravna oseba (lastnik zemljišča) mora na primeren način kot dober gospodar narediti vse potrebno, da obvaruje svoje premoženje pred nastankom škode. Lastniki morajo uporabljati in vzdrževati zaščitna sredstva, ki jih je upravljavec lovišča dolžan priskrbeti. Sodelovanje lovske organizacije z lastniki pri zaščiti kmetijskih in gozdnih kultur pred škodo, ki jo lahko povzroči divjad, je obvezno. Lastnik, zakupnik ali drug uporabnik zemljišča, ki ne dovoli upravljavcu lovišča zavarovanja zemljišča, ga pri tem ovira, ali odstrani sredstva oziroma ovire za preprečevanje škode, ne dovoli oziroma preprečuje izvajanje lova, namerno poškoduje ali odstrani lovske objekte, oziroma ne ravna v skladu z ZDLov-1, nima pravice do povrnitve škode, ki jo povzroči divjad na teh površinah.

Pri škodah moramo ločiti povzročitelje škod, oziroma kdo za škodo odgovarja glede na to, kje je le-ta nastala.

ŠKODA NA PREMOŽENJU

- A. Za škodo, ki jo povzroči divjad, na lovni površini v lovišču in lovišču s posebnim namenom odgovarja upravljavec lovišča. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:
- Oškodovanec** mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo **pooblaščenцу upravljavca**, katerega osebne podatke in naslov do 31. 12. tekočega leta upravljavec javno objavi na krajevno običajen način. **Pooblaščenec lovišča ali lovišča s posebnim namenom** v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v poseben obrazec.
 - Če se oškodovanec in pooblaščenec upravljavca, na kraju ogleda ali v osmih dneh, ne sporazumeta

o višini odškodnine, pošlje oškodovanec pisno prijavo škode območni komisiji za ocenjevanje škode na kmetijskih in gozdnih kulturah pri LUO.

3. Komisijo za določanje višine škode na kmetijskih in gozdnih kulturah, sestavljajo predsednik ali njegov namestnik, ter dva člana ali njuna namestnika. En član komisije in njegov namestnik sta usposobljena za kmetijsko stroko, drugi član komisije in njegov namestnik pa za gozdarsko in lovsko stroko. Komisija zaseda v tričlanski sestavi in odloča z večino glasov. V delu komisije sodeluje tudi lovski inšpektor oziroma inšpektorica brez pravice glasovanja.
4. Na podlagi ocene komisije, ki mora opraviti ogled najpozneje v petnajstih dneh od prijave, poizkusita oškodovanec in upravljavec skleniti sporazum o plačilu odškodnine.
5. **Oškodovanec ali upravljavec**, ki se ne strinja z odločitvijo komisije, **lahko s tožbo zahteva**, da o odškodnini **odloči pristojno sodišče**. Tožbo morata vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.

Pri ocenjevanju škode je potrebno smiselno upoštevati izvajanje predpisanih zaščitnih ukrepov, glede na vrsto kulture oziroma način pridelave. Vse kulture intenzivne pridelave, (intenzivni sadovnjaki, površine za pridelavo povrtnin...) je potrebno ustrezno zaščititi v skladu s predpisi, ki jih podajo soglasodajalci za postavitev in obratovanje omenjenega objekta. Te kulture se skladno z 10. čl. ZDLov-1 izloči iz lovnih površin lovišč.

Odškodnina za povzročeno škodo mora nadomestiti dejansko povzročeno škodo. LD mora voditi pregled opravljenih ukrepov, dokazila o izvedbi preventivnih zaščitnih ukrepov ter vrsto in količino tehničnih in kemičnih sredstev, ki jih nudi lastnikom kot ukrep za preprečevanje škod. Z navodili uporabe repelentov je potrebno seznaniti oškodovance in kontrolirati pravilno izvedbo.

B. Za škodo, ki jo povzroči divjad, **na nelovnih površinah** v lovišču in lovišču s posebnim namenom je odgovoren upravljavec lovišča, če je storjena po njegovi krivdi (krivdna odgovornost), sicer pa Republika Slovenija. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:

1. Oškodovanec mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo krajevno pristojni območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije.
2. Pooblaščen oseba območne enote Zavoda za gozdove Slovenije v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v *Zapisnik o nastanku škode, ki jo povzročila divjad*.
3. Če se oškodovanec in pooblaščen oseba ne sporazumeta o višini odškodnine, na kraju ogleda ali v osmih dneh ter ne skleneta *Sporazuma o določitvi višine odškodnine od divjadi na nelovnih površinah*, pošlje oškodovanec pisno prijavo škode ministrstvu, pristojnemu za divjad in lovstvo.
4. Oškodovanec, ki se ne strinja z odločitvijo ministrstva, pristojnega za divjad in lovstvo, lahko s tožbo zahteva, da o odškodnini odloči pristojno sodišče. Tožbo mora vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.

C. Za škodo, ki jo povzročajo **zavarovane vrste prostoživečih živali** odgovarja R Slovenija, ki je vrste zavarovala. **Škodo ocenjuje pooblaščen delavec ZGS**, ki sestavi predpisan zapisnik sklene Sporazum z oškodovancem in ju posreduje na ARSO.

ŠKODA NA ZDRAVJU LJUDI

je tista, ki jo divjad povzroči neposredno zdravju človeka in je vsa nepremoženjska škoda, ki je nastala oškodovancu zaradi delovanja divjadi.

ŠKODA POVZROČENA Z IZVAJANJEM LOVA

je vsaka škoda, ki so jo pri izvrševanju lova povzročili lovci, gonjači ali drugi udeleženci lova in lovski psi.

Za škodo, povzročeno z izvrševanjem lova s strelnim orožjem, odgovarja upravljavec, ne glede na krivdo (objektivna odgovornost). Za ostalo škodo nastalo pri izvrševanju lova in upravljanja z loviščem ali loviščem s posebnim namenom, ima oškodovanec pravico neposredno uveljavljati škodo od povzročitelja.

ŠKODA NA DIVJADI

je premoženjska in ekološka škoda, povzročena z neposrednim protipravnim uničenjem, poškodovanjem ali prilastitvijo divjadi, njenih legel in gnezd ali povzročena posredno s protipravnimi posegi v prostor, ki spreminja, krči ali uničuje habitate, naravne prehode (biokoridorje) in druge za obstoj divjadi pomembne

dejavnike.

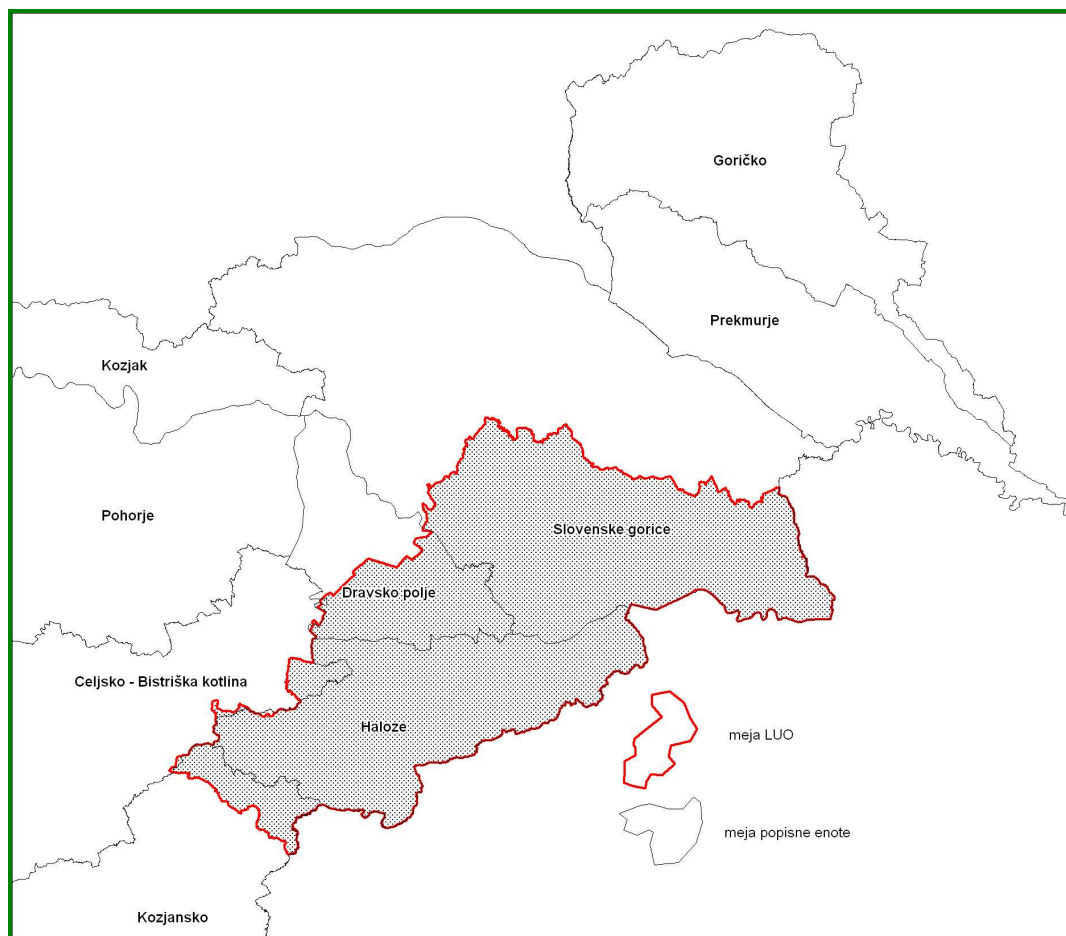
Odgovoren je tisti, ki je ravnal namenoma ali iz malomarnosti (krivdna odgovornost).

Za škodo na divjadi ob trku s premikajočim se vozilom, odgovarja voznik vozila, kolikor se ugotovi, da ni vozil v skladu s predpisi, upravljavec lovišča, kolikor se ugotovi, da je škoda nastala zaradi dejanj upravljavca, ali upravljavec za škodo na divjadi in voznik za škodo na vozilu, kolikor sta oba storila vse potrebno, da do škode ne bi prišlo.

3.4 Vpliv rastlinojede divjadi na pomlajevanje gozda

V letih 2009 in 2010 je ZGS opravil prvi popis objedenosti gozdnega mladja po prenovljeni metodi na območju celotne Slovenije. Izvedba popisa na terenu prostorsko ni vezano na območje LUO, ampak se opravlja po "ekoloških enotah" pri oblikovanju katerih smo upoštevali populacijska območja rastlinojede parkljaste divjadi in zaokrožena gozdnata območja, ki so si podobna po drevesni sestavi, geološki podlagi, klimi, ipd.

Na območju OE Maribor smo izvedli popis po novi metodi v letu 2009 za popisni enoti Pohorje in Celjsko - Bistriška kotlina. V letu 2009 se je popisalo v dveh popisnih enotah skupno 37 ploskev. Z popisom smo v letu 2010 zajeli še ostale popisne enote v GGO in sicer smo v štirih popisnih enotah izvedli popis na 159 ploskvah.

Slika 4: Popisne enote v lovsko upravljavskem območju

Iz slike je razvidno, da na območju LUO ležijo štiri popisne enote in sicer največji delež zavzemata enoti **Slovenske gorice** in **Haloze**. Popisna enota Slovenske gorice leži v severnem delu LUO in zavzema področja petnajstih lovskih družin. Enota Haloze leži v osrednjem in južnem delu LUO in zavzema področje dvanajstih lovskih družin. V osrednjem delu LOU leži še popisna enota **Dravsko polje**, ki zavzema področje treh lovskih družin. Na skrajno južnem delu LUO leži še enota **Kozjansko**, ki zavzema področje treh lovskih družin.

Ker je bil popis po novi metodi izveden prvič, še ne moremo analizirati trendov objedanja, za kar bo potreben vsaj še en popis.

Ker glavnino površine LUO predstavljata popisni enoti Slovenske gorice in Haloze, je v nadaljevanju predstavljen popis objedenosti v teh dveh enotah. Neposredna primerjava popisnih podatkov s podatki iz preteklih popisov je zaradi izvajanja popisa na povsem drugih ploskvah neprimerna, saj so deleži posamezne drevesne vrste v mladju različni.

Ker je pri popisu mreža ploskev redka, je kakršnokoli sklepanje o razlikah v gostoti rastlinojede divjadi med

posameznimi deli LUO na podlagi teh podatkov nemogoče, ker tudi sam popis ni bil izveden s tem namenom. Osnovni namen popisa je povsem drugačen.

S popisi v prihodnje se bo skušalo ugotoviti, ali preraščanje posameznih drevesnih vrst v višje višinske razrede zagotavlja ustrezno obnovo gozda.

Preglednica 3.7: Analiza objedenosti gozdnega mladja v letu 2010 v popisni enoti Slovenske gorice

Skup. DV	% DV	< 15cm			R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj R1-R4	
		št./ha	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %
Smreka	1	1.018	1.887	7	1.192	14	265	13	165			3.509	9	
Jelka			99	33								99	33	
Bori	1	291	695	19	662	15	66					1.423	16	
Bukev	28	16.722	30.154	14	27.704	28	9.102	31	1.423	14	68.383	22		
Hrasti	3	10.761	6.818	22	563	76	298	22			7.679	26		
Plemeniti listavci	52	29.664	20.422	16	5.296	26	993	47	265	25	26.976	20		
Drugi trdi listavci	14	12.505	12.975	48	3.376	42	927	71	165	60	17.443	48		
Mehki listavci			33		33		33	100			99	33		
Iglavci	2	1.309	2.681	11	1.854	14	331	10	165		5.031	12		
Listavci	98	69.652	70.402	22	36.972	30	11.353	36	1.853	20	120.580	26		
Skupaj	100	70.961	73.084	21	38.826	29	11.684	35	2.018	18	125.611	25		

Popisna enota leži na območju šestih gozdno gospodarskih enot, od katerih so tri na celotnem območju LUO (Šentilj, Lenart in Vurberk-Duplek). V enoti na omenjenih gospodarskih enotah prevladujejo gričevnata in podgorska rastišča bukovij na karbonatnih kamninah (asociacija *Quercus-Fagetum typicum*), sledijo rastišča bukovij na nekarbonatnih kamninah (asociacije *Quercus-Fagetum luzuletosum* in *Luzulo-Fagetum*) v manjšem deležu pa sledijo še rastišča gabrovij in dobnav (asociacije (*Quercus*) *Robori-Carpinetum*, *Quercus-Carpinetum typicum*, *Quercus-Carpinetum luzuletosum*) ter rastišča logov (asociacije *Carici brizoidis-Alnetum glutinosae*). V popisni enoti prevladujejo gozdovi pretežno listnate sestave, ki jih je kar 60 % vseh sestojev. To so sestoji v katerih skupni delež bukve in hrasta ne presega 75 %, oz. imajo primešan še znatni delež drugih listavcev, predvsem kostanja in belega gabra.

Delež iglavcev v lesni zalogi je med 12 % in 20 %, prevladujejo smreka, bori in jelka. Med listavci prevladujejo bukev, hrasti, drugi trdi listavci, pomemben delež predstavljajo tudi plemeniti listavci (okoli 6 %). Gozdnatost v popisni enoti je med 25 in 30 %.

Razmerje razvojnih faz je porušeno. Mladovij je 3,7 %, drogovnjakov 33,5 %, debeljakov 55,4 % in sestojev v obnovi 5,2 % ter ostalih razvojnih faz 2,3 %. Glede na modelno stanje močno primanjkuje mladovij in sestojev v obnovi, primanjkuje tudi drogovnjakov, preveč pa je debeljakov.

V pomladitvenem potencialu predstavljajo največji delež listavci in sicer so na prvem mestu plemeniti listavci, sledijo bukev, drugi trdi listavci in hrasti. Delež iglavcev v pomladitvenem potencialu je majhen (smreka in bori skupno 1,6 %). V fazi preraščanja pobudo močno prevzame bukev kateri delež v razredu 100 – 150 cm naraste na kar 74,6 %. Hrasti praktično izginejo medtem, ko plemeniti listavci predstavljajo dobrih 11 % osebkov za nadaljno vrst v fazo letvenjaka.. Delež iglavcev se z višino povečuje in doseže v razredu 100 – 150 cm delež 7,1 %. Verjetno je to posledica agresivnosti bukve, ki je pogojena z dinamiko preraščanja. Menimo da je dejansko stanje tudi posledica premajhne odprtosti pomladitvenih jeder za hrast.

Glede na celotno površino popisne enote, ki znaša 131.125 hektarjev je v enoti le 1.293 ha (0,99 %) mladovij in 1.233 ha (0,94 %) podmladka. Podatek je zaskrbljujoč, saj gozd z mladimi razvojnimi fazami oz. podmladkom po jesenski pospravitvi pridelkov iz polj, predstavlja glavni prehranski vir srnjadi in je zaradi tega pritisk nanj še toliko večji.

Preglednica 3.8: Analiza objedenosti gozdnega mladja v letu 2010 v popisni enoti Haloze

Skup. DV	% DV	< 15cm			R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj R1-R4	
		št./ha	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %	št./ha	obj. %
Smreka		137	100	20	60	100	60	67	20	100	240	58		
Jelka	1	962	758	71	778	56	798	25	279		2.613	45		
Bori							20	100			20	100		
Bukev	21	6.736	14.945	20	13.847	34	8.480	45	2.434	35	39.706	31		
Hrasti	1	2.337	1.536	44	658	55			20	100	2.214	48		
Plemeniti listavci	33	14.847	9.817	40	2.973	56	579	66	259	38	13.628	45		
Drugi trdi listavci	41	22.134	12.451	36	4.469	54	998	66	439	41	18.357	42		
Mehki listavci	3		579	52	718	56	938	66	239	83	2.474	61		
Iglavci	1	1.099	858	65	838	60	878	30	299	7	2.873	47		
Listavci	99	46.054	39.328	31	22.665	42	10.995	50	3.391	40	76.379	38		
Skupaj	100	47.153	40.186	32	23.503	43	11.873	48	3.690	37	79.252	38		

Popisna enota leži na območju petih gozdno gospodarskih enot, od katerih so štiri na celotnem območju LUO(Boč, Lešje, Rodni vrh in Vzhodne Haloze). V popisni enoti na omenjenih GGE srečamo pestro paleto gozdnih združb med katerimi prevladujejo združbe bukve, gradna, kostanja in gabra (asociacije *Quercus-Carpinetum typicum*, *Quercus-Carpinetum luzuletosum*, *Quercus-Fagetum*, *Quercus-Fagetum typicum*, *Quercus-Fagetum luzuletosum*, *Luzulo-Fagetum*).

V popisni enoti prevladujejo gozdovi pretežno listnate sestave, ki jih je okoli 65 % vseh sestojev. To so sestoji v katerih skupni delež bukve in hrasta ne presega 75 %, oz. imajo primešan še znatni delež drugih listavcev, predvsem kostanja in belega gabra.

Delež iglavcev v lesni zalogi je okoli 10 %, prevladujejo smreka in bori. Med listavci prevladujejo bukev, hrasti, kostanj in drugi trdi listavci, pomemben delež predstavljajo tudi plemeniti listavci (okoli 5 %).

Razmerje razvojnih faz je porušeno. Mladovij je 6,1 %, drogovnjakov 30,2 %, debeljakov 56,1 % in sestojev v obnovi 7,4 % ter ostalih razvojnih faz 0,20 %. Glede na modelno stanje močno primanjkuje mladovij in sestojev v obnovi, primanjkuje tudi drogovnjakov, preveč pa je debeljakov.

V pomladitvenem potencialu predstavljajo največji delež listavci in sicer so na prvem mestu drugi trdi listavci sledijo bukev, plemeniti listavci in hrasti. Delež iglavcev v pomladitvenem potencialu je majhen (smreka in jelka skupno 2,2 %). V fazi preraščanja pobudo močno prevzame bukev kateri delež v razredu 100 – 150 cm naraste na kar 70 %. Hrasti praktično izginejo medtem, ko plemeniti listavci predstavljajo 8 % osebkov za nadaljno vrast v fazo letvenjaka. Delež iglavcev se z višino povečuje in doseže v razredu 100 – 150 cm delež 6 %. Verjetno je to posledica agresivnosti bukve, ki je pogojena z dinamiko preraščanja.

Glede na celotno površino popisne enote, ki znaša 39.150 hektarjev je v enoti 1.188 ha (3,03 %) mladovij in 1.074 ha (2,74 %) podmladka.

Mladje v Ptujsko - Ormoškem LUO je sicer bolj objedeno, kot je povprečna objedenost mladja v slovenskih gozdovih. Upoštevajoč pomladitveni potencial (število mladja posamezne drevesne vrste na ploskvah) ugotavljamo, da vse drevesne vrste uspešno preraščajo v višje višinske razrede.

Ocenjujemo, da ugotovljena stopnja objedenosti gozdnega mladja ne ogroža razvoja gozdov, vpliva pa na uspešnost pomlajevanja najbolj objedenih vrst, ki je lokalno bolj izrazito. Tu je potrebno posebej izpostaviti objedenost gozdnega mladja na območju razširjenosti muflona na pogorju Boča, ki je po podatkih popisa objedenosti in po opažanjih s strani gozdarskega strokovnega kadra s terena, nadpovprečna.

Glede na to, da je stopnja objedenosti mladja odvisna na eni strani od številčnosti rastlinojede divjadi, na drugi pa od razpoložljive hrane v okolju (delež gozdov, pomlajenih površin, razporeditev gozdov, rabe kmetijskih zemljišč) ter vremenskih razmer v posameznem letu, je direktno sklepanje na gostoto divjadi samo na osnovi stopnje objedenosti mladja neprimerno.

4 ŽIVALSKÉ VRSTÉ - DIVJAD

4.1 Srna (*Capreolus capreolus*)

Prostorski okvir obravnave

Prostorski okvir obravnave srne je celotno lovsko upravljavsko območje.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V zadnjem **petletnem obdobju** znaša realizacija odvzema glede na načrt 100,7 %, kar povprečno pomeni odvzem 3.328 živali na leto oziroma 3,5 živali na 100 hektarjev lovne površine. V strukturi odvzema je bila moška in ženska srnjad zastopana v razmerju 50 % : 50 %. Delež mlade srnjadi (mladičev in enoletne srnjadi) je v odvzemu znašal 60,4 %. Odvzem srnjadi je bil izvršen v skladu z načrtovano strukturo. Odstreljenih je bilo 44 % več srnjakov 2+ kot srn 2+, kar je predvsem posledica nesorazmernega poseganja z odstrelom med ti dve kategoriji. V zadnjih dveh letih je odstrel dve- in več letne srnjadi med spoloma bolj uravnotežen. Izgube srnjadi predstavljajo 24,9 % vse izločene srnjadi iz lovišč. Med izgubami so dve- in več letne srne zastopane z 35 %, mladiči Ž in mladice 22 %, dve- in več letni srnjaki 20 %, mladiči M in lanščaki z 23 %. Izgube dve- in več letnih srn so 1,7 krat višje, kot izgube dve- in več letnih srnjakov. Spolno razmerje izgub (moški : ženski spol) znaša 44 : 56. V zadnjih dveh letih se je zmanjšal delež izgub dve- in več letnih srn v primerjavi s srnjaki. Po vzrokih izgub je največ posledica povoza na cestah (70 %). Med ostalimi vzroki izgub sledijo izgube zaradi klateskih psov (9 %), neznan vzrok (10 %), košnja in poškodbe (4 %) in ostali vzroki skupno 7 %.

Povprečne telesne mase srnjadi se v zadnjih petih letih bistveno ne spreminjajo. Analizirane telesne mase mladičev obeh spolov kažejo rahel dvig v zadnjem letu, kar je verjetno posledica hude zime in zmanjšanja števila mladičev na posamezno srno. Padec mase trofej odraslih srnjakov v letu 2013 je prav tako odraz dolge zime in malega števila sončnih dni v pomladanskem času rasti rogovja.

V **preteklem letu** je bilo iz narave odvzetih 3.379 živali, kar pomeni 100 % glede na načrt. Spolna struktura odvzema je bila v razmerju 1: 1. Spolno razmerje odvzema v razredu mladičev je 45 % moških in 55 % ženskih osebkov, v razredu enoletnih 56% moških in 44% ženskih osebkov in v razredu starejših 50 % moških in 50 % ženskih osebkov. Starostni razred mladiči predstavlja 36 %, razred enoletnih 24 % in razred starejših 40 % odvzema. Glede na realizirano predstavljajo ugotovljene izgube 25 %, kar je tudi nivo povprečja zadnjih petih let. Od tega je bilo 84 % nenaravnih in 16 % naravnih izgub. Med nenaravnim izgubam je bil najpogostejši vzrok povoz in sicer pri 69 %, sledijo izgube zaradi klateskih psov (8 %) in pokosa (3 %). Med naravnim izgubam je najpogostejši vzrok bolezen (4 % od vseh izgub). Pri 12 % izgub vzrok ni poznan. Pri starejših osebkih je opazen večji delež izgub pri srnah kot pri srnjakih (1,9 : 1).

Tudi za lani opažamo, da je delež povoza srn 2+ in mladice precej večji od deleža povoza srnjakov 2+ in lanščakov (1,57 : 1).

Delež izgub zaradi prometa ostaja praktično enak, med posameznimi lovišči pa so bistvene razlike. Kot prikazuje spodnja preglednica so razlike očitne, ker so tudi razmere glede gostote prometnic in prometa med posameznimi lovišči različne. Najbolj skrajna primera sta lovišče Rogatec s 6,0 % povoza v odvzemu in lovišče Ivanjkovci s kar 51,8 %.

Že vrsto let okoli deset lovišč beleži višji delež izgub zaradi prometa. V lanskem letu je bilo 8 takih lovišč z deležem več kot 20 %, kar je vsekakor zaskrbljujoče in govori v prid priporočilu načrta o povečanem odstrelu oziroma intenziteti lova v delih lovišč ob prometnicah.

Preglednica 4.1: Delež izgub srnjadi po loviščih zaradi prometa-2013.

lovišče	realizacija odvzema 2013	% povoza v odvzemu 2013
IVANJKOVCI	85	51,8%
CIRKOVCE	88	37,5%
BORIS KIDRIČ	191	33,0%
BOČ	86	30,2%
JURŠINCI	108	28,7%
ROGAŠKA SLATINA	141	27,0%
PTUJ	191	22,5%
ZAVRČ	63	20,6%
ORMOŽ	83	19,3%
SVETA MARJETA NIŽE PTUJA	49	16,3%
PODLEHNIK	183	15,3%
VELIKA NEDELJA	85	15,3%
MARKOVCI	48	14,6%
JOŽE LACKO - PTUJ	153	14,4%
DRAVINJA - MAJŠPERK	230	14,3%
STOPERCE	78	14,1%
LESKOVEC V HALOZAH	127	13,4%
DORNAVA - POLENŠAK	68	13,2%
KOG - VINSKI VRHOVI	144	13,2%
SREDIŠČE	125	12,8%
CIRKULANE	120	11,7%
TOMAŽ PRI ORMOŽU	178	11,2%
POLJČANE	65	10,8%
BRESNICA - PODGORCI	66	10,6%
MAKOLE	124	8,9%
TRNOVSKA VAS	90	7,8%
DESTRNIK	89	6,7%
ŽETALE	106	6,6%
VITOMARCI	81	6,2%
ROGATEC	134	6,0%
Skupaj LUO	3379	17,2%

Kar 9 od skupno 30 lovišč ima delež povoza v odvzemu nad povprečjem LUO. V primerjavi z letom prej je delež izgub zaradi prometa rahlo padel in tudi število lovišč z nadpovprečnim deležem povoza se je zmanjšalo.

Ocena stanja populacije

Ocenjujemo, da je številčno stanje v populaciji srnjadi stabilno in okoljsko v večjem delu LUO neproblematično. Ugotavljamo, da je relativno dobra usklajenost srnjadi z okoljem posledica odvzema, ki je bil v zadnjem srednjeročnem obdobju dobro realiziran.

Spolna struktura populacije je delno v korist ženske srnjadi, kar je s stališča biologije vrste naravno.

Srnjad je dobro zastopana v okolici urbanih območij z večjo heterogenostjo kmetijskih kultur, ter na območjih manjše gozdnosti in višjega deleža gozdnih robov. Ocenjujemo, da je zdravstveno stanje srnjadi dobro, višina naravnih izgub, trendi telesnih mas in rogovja v zadnjih letih pa se bistveno ne spreminjajo.

Usklajenost populacije srnjadi z ostalimi živalskimi vrstami je primerna, saj ni zaznati negativnih medvrstnih odnosov.

Prilagojeni cilj

Cilj upravljanja s populacijo je ohraniti obstoječo številčnost.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2014 načrtujemo odvzem **3.378** živali, kar pomeni 3,50 živali na 100 hektarjev lovne površine. Struktura odvzema je zapisana v preglednici 4.2.

Preglednica 4.2: Načrt odvzema srne po strukturi

Mladiči M	540 živali (16 %)	Mladiči Ž	642 živali (19 %)
Lanščaki	473 živali (14 %)	Mladice	371 živali (11 %)
Srnjaki 2+	676 živali (20 %)	Srne 2+	676 živali (20 %)
SKUPAJ 3.378 živali (100 %)			

Intenziteta odvzema srnjadi v loviščih naj bo čim bližje odvzemu 3,5 živali na 100 hektarjev lovne površine lovišča

Lovišča ne smejo voditi t.i. pravilnega in nepravilnega odstrela srnjakov.

Pri izvajanju načrtovanega odvzema z odstrelom v razredu mladičev obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je potrebno izvršiti količinsko zadosten odvzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Povečati je potrebno intenzivnost lova v delih lovišč ob prometnicah in s tem zmanjšati izgube zaradi prometa.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema

Pri razdelitvi odvzema srnjadi po loviščih je potrebno upoštevati odstopanja od načrta v preteklem (preteklih) letu (letih).

V načrtu odvzema delitev dve in večletnih osebkov na srednje stare in stare, ter mladičev po spolu ni opredeljeno in ni potrebno. Dejanska struktura načrtovanega odvzema za posamezna lovišča lahko odstopa od izhodiščne v primeru večjih odstopanj realizacije odvzema od načrtovanega odvzema v preteklem (preteklih) letih ali zaradi ostalih vzrokov (struktura izgub, vzroki izgub, krivolova, naravnih ujm).

Odstopanje pomeni razliko med realiziranim in načrtovanim odvzemom.

Odstopanja realizacije od načrtovanega odvzema po višini in znotraj spolne ter starostne strukture (še posebej v starostnem razredu 2+), se smiselno upošteva pri načrtovani višini in strukturi odvzema za naslednje leto.

Dopustna odstopanja od načrtovanega odvzema :

Starostni razred	Dovoljena odstopanja (v % od načrtovanega št. v danem razredu)			
	M		Ž	
Mladiči	+/- 30 %*	+- 15 %	+/- 30 %*	+- 15 %
Lanščaki / Mladice	+/- 30 %*		+/- 30 %*	
Srnjaki 2+ / Srne 2+	+/- 15 %		+/- 15 %	
Skupaj	+/- 15 %			

* Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebkov obeh spolov do +-30 % pomeni možnost kompenzacije številčnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od načrtovanega absolutnega števila mladičev M spola odvzeti le-teh do 30% manj/več, to pa je potem potrebno kompenzirati s zmanjšanim/povečanim odvzemom od načrtovanega absolutnega števila v razredu lanščakov in obratno.

V posameznem lovišču je po opravljeni kompenzaciji, kot je predhodno opisano, dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladiči, enoletni) skupaj in pri posameznem spolu v višini do +/-15 % načrtovanega števila odvzema.

Dopustno odstopanje v kategoriji nad dvoletnih srnjakov in srn je do +/-15 % od načrtovanega števila odvzema te kategorije. Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med nad dvoletno srnjadjo mora dosežati odstrel srn 2+ vsaj 70 % odstrela srnjakov 2+.

V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje realizacije v višini do +/-15 % načrtovanega skupnega

odvzema srnjadi. V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem nižji od 10 živali, dopustna toleranca +/-15 % pomeni dve (2) živali, pri načrtovanem odvzemu 10 ali več kosov pa zaokrožitev na najbližjo celo vrednost.

Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub srnjadi po končani lovni dobi na posamezno spolno in starostno kategorijo ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema v posamezni spolni in starostni kategoriji, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Časovna dinamika odvzema:

- Priporočeno je čim hitreje izvršiti odstrel srn in mladičev, predvidoma najmanj 70 % do 31. oktobra.
- Do 25.7. je priporočeno odstreliti največ 2/3 za odvzem predvidenih srnjakov 2+.
- Pri odstrelu srn v kategoriji 2+ je potrebno upoštevati kriterija telesna masa in vitalnost osebkov.
- Morebitno omejevanje lova srnjadi z internimi akti upravljavcev lovišč ni opravičilo za nedoseganje načrta odvzema. Načini in oblike lova znotraj lovišč morajo zagotavljati izvrševanje načrta odvzema po strukturnih in starostnih kategorijah.

Ukrepi za zmanjšanje nenaravnih izgub so:

- pravočasna količinsko in strukturno ustrezna realizacija načrtovanega odvzema,
- ukrepi za zmanjšanje nenaravnih izgub, predvsem povoza kot so vonjalne ograje, silhete, odsevniki, zvočne naprave, plašilne naprave pri kosilnicah, cestnoprometni znaki...,
- postavitve ustreznih opozorilnih znakov na javnih prometnicah ob izvajanju skupnih lovov,
- intenziviranje odstrela na mestih z višjo potencialno verjetnostjo izgub, predvsem povoza,
- odkrivanje in preprečevanje krivolova,
- izobraževanje lastnikov zemljišč in ostale javnosti o predvidenih ukrepih v okolju, predvsem v času poleganja mladičev in zimskih mesecih.

Ukrepi v življenjskem okolju:

- krmljenje srnjadi, razen v izjemnih primerih, ni dovoljeno,
- v primeru izjemnih zimskih razmer (dolgotrajnejša visoka snežna odeja), je dovoljeno krmljenje srnjadi le v predelih, kjer je na večjih površinah s prehranskega vidika srnjadi osiromašeno življenjsko okolje, a je tudi v tem primeru dovoljeno krmljenje samo s kombinacijo krme (sočna, močna in voluminozna krma) in ne zgolj samo z eno od teh. Oceno izrednih razmer, ki bi upravičevale izjemno zimsko krmljenje srnjadi, opravi upravljavec lovišča samostojno ter o tem z vlogo (opis izrednih razmer, kraj oz. območje potrebnega krmljenja, čas) pisno obvesti ZGS OE Maribor. Soglasje (pozitivno ali negativno) k začetku krmljenja izda ZGS OE Maribor pisno ter o tem obvesti tudi lovsko inšpekcijo. Pred izdajo dovoljenja za krmljenje srnjadi morajo biti izvedeni ukrepi povečevanja prehranske ponudbe srnjadi z ukrepi omogočanja prehrane srnjadi z naravno hrano (posek drevja in grmovja za objedanje, pluženje),
- vzdrževanje grmišč v gozdnem prostoru,
- sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja,
- zagotavljanje zmanjšanja nemira v času poleganja mladičev in v zimskem času,
- obveščanje javnosti o aktualnostih in ukrepih pri upravljanju s populacijo srnjadi,
- solnice za divjad se ne smejo nameščati na način, ki omogoča vnos soli v vodni biotop, v nobenem primeru pa v razdalji, manjši od 50 m od vodnega biotopa,
- v gozdnih predelih s poudarjeno obnovo, ob cestah in gozdnih rezervatih postavljanje solnic ni dovoljeno.

Preglednica 4.3: Analiza odvzema srnjadi

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	586	606	597	624	541	2954	35,4	17,6
Lanščaki	384	372	423	415	462	2056	24,6	12,3
Srnjaki 2+	628	668	703	676	671	3346	40,0	20,0
Skupaj SRNJAKI	1598	1646	1723	1715	1674	8356	100,0	49,9
Mladiči Ž	635	691	733	725	672	3456	41,1	20,6
Mladice	363	318	300	308	360	1649	19,6	9,8
Srne 2+	655	684	610	672	673	3294	39,2	19,7
Skupaj SRNE	1653	1693	1643	1705	1705	8399	100,0	50,1
SKUPAJ odstrel in izgube	3251	3339	3366	3420	3379	16755		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom

Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
Načrt - skupaj	3192	3362	3360	3360	3369	16643
Odstrel in izgube / načrt	101,8	99,3	100,2	101,8	100,3	100,7
Delež srnjakov	49,2	49,3	51,2	50,1	49,5	49,9
Delež srnjakov 2+	19,3	20,0	20,9	19,8	19,9	20,0
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede	60,5	59,5	61,0	60,6	60,2	60,4

Izgube

Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
Nenaravne izgube	733	732	689	729	709	3592	86,3
Naravne izgube	121	129	107	83	132	572	13,7
Skupaj izgube	854	861	796	812	841	4164	100,0
% izgub	26,3	25,8	23,6	23,7	24,9	24,9	
Odstrel	2397	2478	2570	2608	2538	12591	

Vzroki izgub

vzrok / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
1 neznan	105	106	76	56	99	442	10,6
2 bolezen	16	23	30	26	33	128	3,1
3 krivolov	30	22	16	17	15	100	2,4
4 cesta	571	593	578	578	582	2902	69,7
5 železnica	11	8	8	8	8	43	1,0
6 zveri			1	1		2	0,0
7 psi	89	100	66	64	63	382	9,2
8 kosilnica	32	9	7	9	23	80	1,9
10 poškodbe			14	53	18	85	2,0

Telesne mase (biološka telesna mase)

Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013
Mladiči M	9,9	10,0	10,1	9,9	10,0
Indeks	100,0	101,0	102,0	100,0	101,0
Lanščaki	13,2	12,9	13,1	13,5	12,3
Indeks	100,0	97,7	99,2	102,3	93,2
Mladiči Ž	9,8	10,0	10,0	9,8	9,8
Indeks	100,0	102,0	102,0	100,0	100,0
Mladice	13,3	13,6	14,1	13,9	13,2
Indeks	100,0	102,3	106,0	104,5	99,2
Mladiči M + Ž	9,8	10,0	10,0	9,8	9,9
Indeks	100,0	102,0	102,0	100,0	101,0

Masa trofej srnjakov 2+ (gr)

Povprečna masa trofej / leto	2009	2010	2011	2012	2013
Srnjaki 2+	273	280	280	292	271
Indeks	100,0	102,6	102,6	107,0	99,3

4.2 Navadni jelen (*Cervus elaphus*)

Prostorski okvir obravnave

Jelenjad je v območju le občasno prisotna, njena številčnost je odvisna od sezonskih migracij in od uhajanja iz obor.

Predvidevamo, da potekajo migracije jelenjadi v lovsko upravljavskem območju iz dveh smeri:

- na zahodu iz smeri Pohorja in Kozjaka preko Slovensko goriškega LUO,
- na vzhodu iz Prekmurja.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V petletnem obdobju je bilo iz narave odvzetih 14 živali. V kategoriji moških je bil izvršen odstrel predvsem mladih jelenov, ki najbolj migrirajo. V lanskem letu je bil iz narave odvzet en jelen.

Spolna in starostna struktura odvzema zadnjih pet let je 71 : 29 v korist moških, kar ne uresničuje cilja glede širjenja vrste. Dovolj močno poseganje v ženski spol oziroma mlajše starostne razrede je namreč temeljni pogoj za preprečevanje širitve vrste v LUO. Izgub jelenjadi v zadnjem petletnem obdobju ni bilo.

Ocena stanja populacije

Jelenjad je v LUO redko zastopana, pretežno slučajno prisotna vrsta divjadi. Pojavlja se v vseh starostnih in spolnih kategorijah. Obstaja bojazen, da bi se številčnost jelenjadi lahko povečala, tudi na račun uhajanja iz obor.

Prilagojeni cilj

Cilj upravljanja z jelenjadjo je preprečitev širjenja v LUO.

Ukrepi in usmeritve

Upravljalke lovišč morajo načrtovati **popolni odstrel** te vrste v skladu z zakonskimi in drugimi predpisi ter lovsko etiko. Znotraj LUO se ne predpisuje odvzema po posameznih loviščih.

Dovolj močno poseganje v ženski spol oziroma mlajše starostne razrede je temeljni pogoj za preprečevanje širitve vrste v LUO.

Preglednica 4.4: Analiza odvzema navadni jelen

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%/spol	% skupaj
Teleta M						0	0,0	0,0
Lanščaki				1		1	10,0	7,1
Jeleni 2-4	1		2	5		8	80,0	57,1
Jeleni 5-9					1	1	10,0	7,1
Jeleni 10 +						0	0,0	0,0
Skupaj JELENI	1	0	2	6	1	10	100,0	71,4
Teleta Ž						0	0,0	0,0
Junice		1		1		2	50,0	14,3
Košute 2+	2					2	50,0	14,3
Skupaj KOŠUTE	2	1	0	1	0	4	100,0	28,6
SKUPAJ odstrel in izgube	3	1	2	7	1	14		100,0

4.3 Damjak (*Dama dama*)

Prostorski okvir obravnave

Damjak v LOU v naravi ni prisoten, razen osebkov pobeglih iz obor. Že vrsto let se opozarja, da obstaja velika nevarnost širjenja te vrste v prosto naravo iz slabo vzdrževanih obor za rejo divjadi.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V zadnjih petih letih je bilo odvzetih iz narave 31 živali (12 moškega spola in 19 ženskega spola), od tega lani 1 žival. Gre za osebkove pobegle iz obor, za katere je bila izdana odločba inšpektorja za njihov odstrel.

Prilagojeni cilj

Cilj je popolni odstrel v skladu z veljavno zakonodajo in ostalimi predpisi. Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št.16/04, 120/06-odl.US in 17/08) v sedmem in osmem odstavku 50. člena, jasno opredeljuje postopke ob uhajanju divjadi iz obor in sicer:

(7) Lastnik oziroma imetnik obore je dolžan nadzorovati in vzdrževati ograjo obore tako, da preprečuje prehod oziroma pobeg divjadi iz obore v naravo. Za škodo, ki jo povzroči iz obore pobegla divjad, je odgovoren lastnik oziroma imetnik obore ne glede na krivdo.

(8) O pobegu divjadi iz obore mora lastnik oziroma imetnik obore takoj obvestiti Zavod, lovsko inšpekcijo in upravljavce lovišč in lovišč s posebnim namenom. Lastnik oziroma imetnik obore mora pobeglo divjadi ujeti v osmih dneh od dneva, ko je bil pobeg ugotovljen, sicer se pobegla divjad šteje za prosto živečo divjad. O nadaljnjem ravnanju s pobeglo divjadjo odloča Zavod v skladu s strokovnimi usmeritvami iz načrtov lovsko upravljavskih območij in v dogovoru z upravljavci ter lovsko inšpekcijo.

Zaradi vse večjega števila slabo vzdrževanih obor in bojazni, da bodo damjaki uhajali v prosto naravo, so lastniki oziroma imetniki obor dolžni ravnati v skladu z omenjenimi določili zakona. To določilo velja tudi za ostale vrste divjadi, ki pobegnejo iz obor.

Ukrepi in usmeritve

Letni načrt LUO ne predpisuje odvzema damjaka za posamezna lovišča. Upravljalke lovišč načrtujejo popolni odstrel te vrste v skladu z zakonskimi in drugimi predpisi ter lovsko etiko.

Preglednica 4.5: Analiza odvzema damjak

Odstrel in izgube										
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%/spol	%/skupaj		
Teleta M		2		2		4	33,3	12,9		
Lanščaki		1		5		6	50,0	19,4		
Jeleni 2-4				1	1	2	16,7	6,5		
Jeleni 5-9						0	0,0	0,0		
Jeleni 9 +						0	0,0	0,0		
Skupaj JELENI	0	3	0	8	1	12	100,0	38,7		
Teleta Ž		2	3			5	26,3	16,1		
Junice	1	2	1	2		6	31,6	19,4		
Košute 2+		5	2	1		8	42,1	25,8		
Skupaj KOŠUTE	1	9	6	3	0	19	100,0	61,3		
SKUPAJ odstrel in izgube	1	12	6	11	1	31		100,0		

4.4 Gams (*Rupicapra rupicapra*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

V lovsko upravljavskem območju živita dve manjši skupini gamsov, ena na območju Donačke gore in druga na Boču. Na območju Donačke gore upravljajo z gamsom LD Stoperce, LD Žetale in LD Rogatec, na območju Boča pa LD Poljčane.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V preteklem petletnem obdobju je bilo iz narave odvzetih 27 živali v spolnem razmerju 59 % moških in 41 % ženskih. Vsako leto uplenijo lovske družine med 3 in 7 gamsov. Gre za minimalni odvzem s katerim se vzdržujeta obe koloniji v številu primernem za ohranitev obeh skupin. Večji odstrel bi pomenili izločitev gamsa v tem okolju, kar pa ni skladno z dolgoročnim ciljem. Izgub ni bilo zabeleženih. Lani je bil načrt odvzema devet živali, uplenjenih je bilo pet živali.

Ocena stanja populacije

Številčnost obeh skupin gamsa je minimalna, vendar stabilna, zdrava in brez posebnosti glede vpliva na gozdno mladje.

Prilagojeni cilj

Cilj je ohranitev številčnosti in minimalni odstrel, tako da se ohrani številčnost in zanimanje ter skrb lovcev za obe skupini.

Ukrepi in usmeritve:

Načrt odvzema v letu 2014 je **10** živali, po strukturi, ki jo prikazuje preglednica 4.6.

Načrta odvzema po loviščih ni potrebno dosežati, preseganje ni dovoljeno.

Preglednica 4.6: Načrt odvzema gamsov

spol	star.razred	število	%
Kozli	ml. in 1+	2	20
	2+	1	10
	I	3	30
	II	1	10
	III	1	10
	skupaj	5	50
Koze	ml. in 1+	3	30
	2+	1	10
	I	4	40
	II	0	0
	III	1	10
	skupaj	5	50
Skupaj		10	100

Preglednica 4.7: Pregled odvzema gams

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%/spol	%/skupaj	
Mladiči M	1	1	1	2		5	31,3	18,5	
Kozli 1+				1	2	3	18,8	11,1	
Kozli 2+	1	1				2	12,5	7,4	
I. starostni razred	2	2	1	3	2	10	62,5	37,0	
Kozli 3+ do 7+	4	1		1		6	37,5	22,2	
Kozli 8+ in več						0	0,0	0,0	
Skupaj KOZLI	6	3	1	4	2	16	100,0	59,3	
Mladiči Ž	1			1	1	3	27,3	11,1	
Koze 1+						0	0,0	0,0	
Koze 2+		1		1		2	18,2	7,4	
I. starostni razred	1	1	0	2	1	5	45,5	18,5	
Koze 3+ do 10+		2	2		2	6	54,5	22,2	
Koze 11+ in več						0	0,0	0,0	
Skupaj KOZE	1	3	2	2	3	11	100,0	40,7	
SKUPAJ odstrel in izgube	7	6	3	6	5	27		100,0	

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom

Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
Načrt - skupaj	9	10	9	9	9	46
Odstrel in izgube / načrt	77,8	60,0	33,3	66,7	55,6	58,7
Delež KOZLOV	85,7	50,0	33,3	66,7	40,0	59,3
Delež kozlov 2+ in več	71,4	33,3	0,0	16,7	0,0	29,6
Delež koz 2+ in več	0,0	50,0	66,7	16,7	40,0	29,6
Delež mladih (mladiči, 1+) ne glede na s	28,6	16,7	33,3	66,7	60,0	40,7

4.5 Muflon (*Ovis ammon musimon*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Osrednje območje za upravljanje muflonov predstavlja pogorje Boča. Na vzhodu je omejeno z mejo med loviščema Makole in Stoperce do Ravnega Cerja, nato pa z mejo med loviščema Rogaška slatina in Rogatec; na zahodu pa mejo predstavlja cesta Podplat-Pečica-Poljčane; na severu je meja reka Dravinja, na jugu pa vrh pobočij nad vznožjem Boča.

To osrednje območje leži na območju lovišč Boč, Makole, Poljčane in Rogaška Slatina.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V **preteklem petletnem obdobju** je bil načrt odvzema realiziran v višini 98 %. Delež jagnjet predstavlja 35 %, enoletnih 24 % in starejših 41 %. Delež ženskega spola v odvzemu je 55 %.

Povprečni delež izgub je 9 %. Med izgubami prevladujejo izgube zaradi psov (37 %), kar 40 % je izgub zaradi neznanih vzrokov.

V **preteklem letu** je bil načrt odvzema realiziran v višini 102 %. Od načrtovanih 84 živali je bilo odvzetih 86. V osrednjem območju za katerega se načrtuje odzvem je bilo odvzetih 83 živali. Med izgubami je bilo evidentiranih šest živali. Delež odvzema v kategoriji ovac (enoletnih in starejših) je bil prenizek in je znašal 33 % (načrt 45 %).

Primerjava telesnih mas med posameznimi leti kaže pozitiven trend v vseh starostnih in spolnih kategorijah, razen pri jagnjetih ženskega spola.

Ocena stanja populacije

Ocenjujemo, da je številčnost glede na obseg objedenosti mladja, razmerja razvojnih faz in nemira v življenjskem okolju še previsoka. S trenutnim odvzemom se ohranja številčnost muflona na Boču, ki na nek način še omogoča osnovne pogoje za obstoj te vrste divjadi.

Na osnovi odvzetih živali sklepamo, da je v naravi več osebkov ženskega spola in tako posledično tudi več mlajših kategorij.

Zdravstveno stanje populacije je dobro, v zadnjem obdobju ni zaznati bolezenskih znakov in izgub zaradi bolezni.

Prilagojeni cilj

Cilj je nadaljevanje zmanjševanja številčnosti.

Cilj upravljanja je takšna številčnost muflona, ki ne povzroča objedenosti gozdnega mladja v meri, da zavira oziroma onemogoča naravno pomlajevanje in njegovo preraščanje v starejše razvojne faze, istočasno pa populacija ni ogrožena zaradi premajhne številčnosti.

V prostorskem smislu muflonu ne dovolimo širjenja izven osrednjega območja.

Ukrepi in usmeritve:

Načrt odvzema muflonov v letu 2014 je **84 živali**.

Preglednica 4.8: Načrt odvzema muflonov.

Spol	star.razred	Število	Delež (%)
Ovni	Jagnjeta	8	10
	Ovni 1+	10	12
	Ovni 2+	20	23
	skupaj	38	45
Ovce	Jagnjeta	8	10
	Ovce 1+	17	20
	Ovce 2+	21	25
	skupaj	46	55
Skupaj		84	100

Načrt odvzema v osrednjem območju se razdeli po loviščih po naslednjem ključu:

Preglednica 4.9: Delež odvzema po loviščih osrednjega območja

Lovišče	Delež v načrtu odvzema
Boč	15 %
Makole	25 %
Poljčane	35 %
Rogaška slatina	25 %

Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je po višini do + – 15 % od načrtovanega skupnega števila odvzema. Odvzem v III. starostnem razredu (2+) pri vsakem od obeh spolov se lahko prekorači le do 10 %, v ostalih razredih preseganje ni omejeno. Neizvršeni odvzem v III. starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v I. in II. starostnem razredu. Dopustno odstopanje v spolni strukturi je praviloma do 5 % od realizirane strukture v odstotkih (npr.: 45:55 %). Morebitna odstopanja prek meja dopustnih odstopanj se upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem letu.

Morebitna odstopanja realiziranega odvzema od načrtovanega prek dovoljenih meja, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub muflonov po končani lovni dobi na posamezno spolno in starostno kategorijo ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema v posamezni spolni in starostni kategoriji, ne štejejo kot kršitev določil načrta. Morebitna odstopanja pri starostni strukturi v III. starostnem razredu pri obeh spolih se, ne glede na meje dopustnih odstopanj, upošteva pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.

Krmljenje muflonov je dovoljeno le v osrednjem območju in to le na krmiščih, ki so po predlogu posameznega lovišča odobrena od OZUL-a.

Predvidene lokacije krmišč so opredeljene v pričujočem načrtu v prilogah načrta.

Zimsko krmljenje muflona je dovoljeno v času zimskih razmer. Krmimo ga s kombinacijo močnih, sočnih in voluminoznih krmil. Priporočljivo je, da je močna krma v maksimalnem deležu do 10 % muflonu na razpolago predvsem v poznih poletnih in jesenskih mesecih (oktober – december). Količina sočne in grobo vlaknate krme ni omejena, količine položene krme naj bodo odvisne od naravne ponudbe hrane. Krmljenje samo z močnimi škrobnimi krmili na posameznih krmiščih ni dovoljeno, pač pa mora biti na voljo na istem krmišču strukturno vsa potrebna krma (močna, voluminozna, sočna). Odstrel na teh krmiščih ni dovoljen.

Privabljalno krmljenje muflona je namenjeno privabljanju te vrste divjadi z namenom odstrela. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne in priporočene le minimalne količine krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja muflonov. Privabljalno krmljenje se lahko izvaja v času lovne dobe. V kolikor se za privabljalno krmljenje polaga le sočna krma, se takšno krmišče ne upošteva kot krmišče, katerega je potrebno voditi v katastru lovišč, mora pa biti lokacija opredeljena v letnem načrtu lovišča oz. lovišča s posebnim namenom. Na privabljalnem krmišču je lahko divjadi dostopno največ do 5 kg močnih vrst krme (briketov, žit ali koruze) na dan.

Število krmišč za krmljenje muflonov mora biti v celotnem osrednjem območju na enoto površine lovišč enako. Gostota krmišč za zimsko in privabljalno krmljenje znaša do 4 krmišča na 1.000 ha lovne površine lovišča.

Krmljenje muflonov izven osrednjega območja ni dovoljeno. Na robu osrednjega območja, 200 m od meje lovišč, ki tvorijo to območje, se ne sme krmiti divjadi na način, da bi bila krma dostopna za muflona.

Zunaj osrednjega območja se odvzem ne načrtuje po loviščih, pač pa morajo upravljavke lovišč načrtovati popolni odstrel te vrste.

Lovišča, ki mejijo na osrednje območja morajo pred odstrelom ovna 2+, najprej upleniti tri živali v razredu ovc ali jagnjet. To ne velja za muflone, ki so pobegnili iz obor, te je potrebno odstreliti takoj, v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu in izdanimi odločbami pristojnega lovskega inšpektorja.

Upravljavec lovišča Makole (LD Makole) mora z namenom zmanjšanja konfliktnih situacij, intenzivirati odvzem v predelu k.o. Dežno in v odvzemu doseči predpisano starostno in spolno strukturo načrta.¹

¹ Upoštevan predlog Civilne iniciative Dežno in Občine Makole z dne 28.3.2014

Preglednica 4.10: Pregled odvzema muflon

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Jagnjeta M	6	6	12	8	8	40	26,0	11,7
Ovni 1	8	10	3	13	9	43	27,9	12,6
Ovni 2+	11	13	13	15	19	71	46,1	20,8
Skupaj OVNI	25	29	28	36	36	154	100,0	45,0
Jagnjeta Ž	12	10	15	21	21	79	42,0	23,1
Ovce 1	6	6	8	8	9	37	19,7	10,8
Ovce 2+	11	12	12	17	20	72	38,3	21,1
Skupaj OVCE	29	28	35	46	50	188	100,0	55,0
SKUPAJ odstrel in izgube	54	57	63	82	86	342		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
Načrt - skupaj	57	57	67	84	84	349
Odstrel in izgube / načrt	94,7	100,0	94,0	97,6	102,4	98,0
Delež moških	46,3	50,9	44,4	43,9	41,9	45,0
Delež ovnov 2+	20,4	22,8	20,6	18,3	22,1	20,8
Delež mladih ne glede na spol	59,3	56,1	60,3	61,0	54,7	58,2

Izgube							
Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
Nenaravne izgube	3	2	2	3	6	16	53,3
Naravne izgube	4	3	1	3	3	14	46,7
Skupaj izgube	7	5	3	6	9	30	100,0
% izgub	13,0	8,8	4,8	7,3	10,5	8,8	
Odstrel	47	52	60	76	77	312	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
1 neznan	4	2	1	2	3	12	40,0
2 bolezen		1		1		2	6,7
4 cesta		1	1		1	3	10,0
7 psi	3	1	1	3	3	11	36,7
10 poškodba					2	2	6,7

Telesne mase (biološka telesna mase)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013
Jagnjeta M	10,9	12,8	13,3	10,4	14,4
Indeks	100,0	117,4	122,0	95,4	132,1
Ovni 1	24,5	26,0	25,5	26,9	24,4
Indeks	100,0	106,1	104,1	109,8	99,6
Ovni 2+	30,2	32,5	29,4	30,2	31,4
Indeks	100,0	107,6	97,4	100,0	104,0
Jagnjeta Ž	11,4	10,9	11,2	11,3	10,5
Indeks	100,0	95,6	98,2	99,1	92,1
Ovce 1	16,8	16,8	17,6	19,6	17,0
Indeks	100,0	100,0	104,8	116,7	101,2
Ovce 2+	18,3	18,6	19,8	20,3	19,1
Indeks	100,0	101,6	108,2	110,9	104,4

4.6 Divji prašič (*Sus scrofa*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Osrednje življenjsko območje divjega prašiča je v Halozah in na Boču. Osrednje območje upravljanja z divjim prašičem predstavljajo lovišča: Stoperce, Žetale, Leskovec, Dravinja Majšperk, Podlehnik, Makole, Poljčane, Rogaška Slatina, Boč in Rogatec.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odvzem se je v **preteklih petih letih** gibal med 267 živali v lanskem letu 2013 in 438 živali v rekordnem letu 2012. Povprečen odvzem v tem obdobju je bil 348 živali. Dobra je bila tudi realizacija znotraj osrednjega območja (88 %), čeprav z razlikami med posameznimi leti. Odvzem izven osrednjega območja se je gibal med 51 živali v letu 2013 in kar 132 živali v letu 2012. Višina odvzema izven osrednjega območja je iz leta v leto naraščala do lani, ko je zopet padla. V osrednjem območju je razmerje odvzema med posameznimi kategorijami sledeče: mladiči M 37%, mladiči Ž 33 %, lanščaki M 12 %, lanščaki Ž 10 %, merjasci 2,8 % in svinje 5,8%. Realizacija zastavljenih načrtov glede strukture odvzema je dobra. Izven osrednjega območja pa je struktura odvzema drugačna, kar je seveda razumljivo, saj tukaj odvzem ni omejen (mladiči M 28%, mladiči Ž 19 %, lanščaki M 28 %, lanščaki Ž 13 %, merjasci 5,1 % in svinje 7,4 %).

Delež izgub predstavlja 2 % odvzema, prevladujejo izgube zaradi prometa.

V **preteklem letu** je bil načrt odvzema 284 živali v **osrednjem območju**, realiziran v višini 76 % (216 živali). Delež svinj je bil 7 % (14 živali), kar je 88 % od načrtovanega. Delež lanščakinj je bil 11 % (24 živali), kar je 86 % od načrtovanega. Delež mladičev obeh spolov je bil 64 % (138 živali), kar je 69 % od načrtovanega. Delež lanščakov je bil 15 % (32 živali), kar je 114 % od načrtovanega. Delež merjascev je bil 4 % (8 živali), kar je 67 % od načrtovanega.

Izven osrednjega območja je bil odvzem 51 živali. Deleži posameznih kategorij v lanskem odvzemu izven osrednjega območja so naslednji:

- mladiči obeh spolov 35 % (18 živali),
- lanščaki M 33 % (17 živali),
- lanščakinje Ž 22 % (11 živali),
- merjasci 6 % (3 živali),
- svinje 4 % (2 živali).

Glavnino odvzema izven osrednjega območja predstavlja odstrel v treh loviščih in sicer Središče, Velika Nedelja in Ptuj.

Skupno je bilo tako na območju LUO v 2013 iz narave odvzetih 267 živali, kar je najmanj v zadnjih 10 letih.

Ocena stanja populacije

Divji prašič se pojavlja praktično že v vseh lovišči LUO. V zadnjih petih letih le v treh od 30 lovišč ni bilo odvzema. Zaradi tega, na podlagi zaključkov monitoringa, oziroma ocene številčnosti, gibanjem škod v okolju, odvzema zadnjih let in drugih znakov, ocenjujemo, da številčnost populacije divjega prašiča v LUO zmerno narašča. Vpliv vrste v okolju je še sprejemljiv, čeprav je trend škod v kmetijstvu pozitiven. Padeč številčnosti in posledično relativno nizek odvzem v lanskem letu pripisujemo vplivu dolge in ostre zime in dejstvu, da so lovišča v sosednji R Hrvaški (po sklenitvi zakupnih pogodb) ponovno pričela z aktivnim lovom na to vrsto.

Prehrambeni in bivalni pogoji za divjega prašiča so v LUO zelo ugodni.

Ocenjujemo, da je trenutna spolna in starostna sestava populacije primerna, prav tako pa je zadovoljiva tudi socialna struktura tropov. Premajhen je delež starejših osebkov, ki tvorijo vrh socialne piramide. Predvidevamo, da je usklajena številčnost prašičev in dokaj primerna socialna sestava populacije tudi posledica ustrezne višine in strukture odvzema v zadnjih nekaj letih. Prostorska razporeditev divjega prašiča v LUO je odvisna od večjih gozdnih kompleksov, zelo pomembna je drevesna sestava in primeren delež naravnih mladovij, ki prašiču nudijo temeljne življenjske pogoje. Migracije tropov so v jesenskih mesecih še posebej pogoste in vezane na zagotavljanje primerne hrane, ki jo dobijo v hrastovih, kostanjevih in bukovih gozdovih dovolj visoke starosti.

Evidentirane izgube ne kažejo resnih bolezenskih znakov populacije divjega prašiča.

Prilagojeni cilj

Številčnost divjih prašičev je treba uravnavati z dovolj velikim poseganjem v vse kategorije. Bistveno pri tem je, da se zmanjša škoda od divjih prašičev v kmetijstvu in prepreči širjenje izven osrednjega območja.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2014 načrtujemo odvzem **274 živali** iz osrednjega območja, od tega minimalno 20% lanščakinj in svinj 2+ (minimalno 55 živali), ter številčno in strukturno **neomejen odvzem** izven osrednjega območja.

Odvzem se številčno načrtuje samo v loviščih osrednjega območja (Stoperce, Žetale, Leskovec, Majšperk, Podlehnik, Makole, Poljčane, Rogaška Slatina, Boč in Rogatec).

Preglednica 4.11: Načrt odvzema divjih prašičev v osrednjem območju 2014

	število	%
Mladiči M	-	-
Lanščaki M	-	-
Merjasci 2+	-	-
Mladiči Ž	-	-
Lanščakinje	Minimalno 55	Minimalno 20%
Svinje 2+		
SKUPAJ	274	-

Količinsko se načrtuje **le skupna kvota odvzema divjega prašiča** za LUO in pa **združena kategorija minimalnega odvzema lanščakinj in svinj 2+, skupaj vsaj 20 % celotno načrtovane kvote odvzema**. Ostalih kategorij divjega prašiča (po spolu in starosti) se ne načrtuje. Skupno načrtovano kvoto **je dovoljeno neomejeno presepati, enako je tudi s preseganjem združene kategorije lanščakinj in svinj 2+**, kjer pa mora le-ta tudi **ob preseženem načrtu ohranjati predpisan minimalni delež – min 20 % v odvzemu**. Odstopanje navzdol pri realizaciji do -30 % zaradi populacijskih nihanj ali drugih objektivnih razlogov, zaradi katerih osnovni načrt ne bi bil dosežen ali presežen, velja za vse kategorije divjih prašičev, tudi za združeno kategorijo lanščakinj in svinj 2+, **kjer pa se mora hkrati ob morebitnem nedoseganju osnovnega načrta ohranjati minimalni delež 20 % lanščakinj in svinj 2+ v celotnem odvzemu;**

Načrt odvzema izven osrednjega območja je številčno in strukturno neomejen.

Lovske družine z internimi akti ne smejo omejevati odstrela divjih prašičev v svojih loviščih.

Odstopanja od načrta:

Po višini je dovoljeno neomejeno preseganje načrta. Odstopanje navzdol je dovoljeno do 50 % kjer je načrt odvzema od 6 do 19 prašičev in do 30 % kjer je načrt odvzema 20 ali več prašičev.

Krmljenje:

Krmljenje divjega prašiča je dovoljeno le v osrednjem območju (lovišča: Stoperce, Žetale, Leskovec, Dravinja Majšperk, Podlehnik, Makole, Poljčane, Rogaška Slatina, Boč in Rogatec).

Zimsko krmljenje divjega prašiča je prepovedano.

Preprečevalno krmljenje divjega prašiča je dovoljeno zgolj v loviščih, kjer povprečni letni odvzem divjega prašiča v zadnjih treh letih dosega 5 ali več živali (vsa lovišča znotraj osrednjega območja).

Privabljalno krmljenje divjih prašičev je prvenstveno namenjeno opazovanju ter lažjemu izvrševanju odstrela.

Za krmo je priporočljivo uporabljati vse vrste žit in koruze. Dovoljeno je le krmljenje na način, da je krma na krmiščih dostopna predvsem divjemu prašiču (npr: krmni valj, polaganje krme v tla, prekrivanje krme, ...) in ne ostali divjadi (srnjadi in muflonu).

Preglednica 4.12: Analiza odvzema divji prašič

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	132	131	112	146	81	602	63,8	34,6
Lanščaki	48	51	57	76	49	281	29,8	16,2
Merjasci 2+	12	11	13	13	11	60	6,4	3,5
Skupaj PRAŠIČI	192	193	182	235	141	943	100,0	54,2
Mladiči Ž	116	114	82	120	75	507	63,7	29,2
Lanščakinje	29	34	31	51	35	180	22,6	10,4
Svinje 2+	24	21	16	32	16	109	13,7	6,3
Skupaj SVINJE	169	169	129	203	126	796	100,0	45,8
SKUPAJ odstrel in izgube	361	362	311	438	267	1739		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom

Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
Načrt - skupaj	330	310	262	262	284	1448
Odstrel in izgube / načrt	109,4	116,8	118,7	167,2	94,0	120,1
Delež PRAŠIČEV	53,2	53,3	58,5	53,7	52,8	54,2
Delež mladičev ne glede na spol	68,7	67,7	62,4	60,7	58,4	63,8
Delež lanščakov ne glede na spol	21,3	23,5	28,3	29,0	31,5	26,5
Delež večletnih - 2+ ne glede na spol	10,0	8,8	9,3	10,3	10,1	9,7

Izgube in odvzem

Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
Nenaravne izgube	5	2	6	8	2	23	63,9
Naravne izgube	2	5	1	4	1	13	36,1
Skupaj izgube	7	7	7	12	3	36	100,0
% izgub	1,9	1,9	2,3	2,7	1,1	2,1	
Odstrel	354	355	304	426	264	1703	

Vzroki izgub

vzrok / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
1 neznan	1	5		4	1	11	30,6
2 bolezen	1		1			2	5,6
3 krivolov	1		1	1		3	8,3
4 cesta	4	1	2	6	2	15	41,7
5 železnica						0	0,0
7 psi		1				1	2,8
9 poškodbe			3	1		4	11,1

Telesne mase (biološka telesna masa)

Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013
Mladiči M	34,9	37,5	33,9	33,9	33,3
Indeks	100,0	107,4	97,1	97,1	95,4
Lanščaki	75,8	70,9	69,6	80,6	64,4
Indeks	100,0	93,5	91,8	106,3	85,0
Merjasci 2+	108,7	127,3	111,8	110,8	94,5
Indeks	100,0	117,1	102,9	101,9	86,9
Mladiči Ž	36	35,2	33,4	36,4	31,2
Indeks	100,0	97,8	92,8	101,1	86,7
Lanščakinje	61,1	64,8	62,8	67,6	62,1
Indeks	100,0	106,0	102,8	110,6	101,6
Svinje 2+	89,3	90,4	92,1	91,9	87,6
Indeks	100,0	101,2	103,1	102,9	98,1

Preglednica 4.13: Analiza odvzema divji prašič – osrednje območje

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	116	92	82	105	73	468	71,7	36,9
Lanščaki	29	23	24	41	32	149	22,8	11,8
Merjasci 2+	6	5	9	8	8	36	5,5	2,8
Skupaj PRAŠIČI	151	120	115	154	113	653	100,0	51,5
Mladiči Ž	104	99	52	99	65	419	68,2	33,1
Lanščakinje	20	28	15	34	24	121	19,7	9,6
Svinje 2+	18	15	8	19	14	74	12,1	5,8
Skupaj SVINJE	142	142	75	152	103	614	100,0	48,5
SKUPAJ odstrel in izgube	293	262	190	306	216	1267		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
Načrt - skupaj	330	310	262	262	284	1448
Odstrel in izgube / načrt	88,8	84,5	72,5	116,8	76,1	87,5
Delež PRAŠIČEV	51,5	45,8	60,5	50,3	52,3	51,5
Delež mladičev ne glede na spol	75,1	72,9	70,5	66,7	63,9	70,0
Delež lanščakov ne glede na spol	16,7	19,5	20,5	24,5	25,9	21,3
Delež večletnih - 2+ ne glede na spol	8,2	7,6	8,9	8,8	10,2	8,7

4.7 Lisica (*Vulpes vulpes*)

Prostorski okvir obravnave

Prostorski okvir obravnave lisice je celotno lovsko upravljavsko območje.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odvzem lisic je bil v **preteklem letu** 1.108 živali, kar pomeni 92 % realizacijo načrta. Od tega je bilo 48 % lisjakov in 52 % lisic. Ugotovljene izgube so glede na odvzem znašale 8 %. Najpogostejši vzrok izgub je povoz (84 %).

V zadnjem **petletnem obdobju** znaša realizacija glede na načrt 95 %. Spolna struktura odvzema v tem obdobju je 50 % lisjakov in 50 % lisic. Ugotovljenih izgub v obravnavanem obdobju je bilo 500 živali ali 9 % odvzema. Vzrok največ izgubam sta bila povoz (78 %) in neznano (16 %). Izgub zaradi garij in boleznij je skupno 10%.

Glede na cilje upravljanja s to vrsto je upravljanje ustrezno.

Ocena stanja populacije

Lisica je najštevilčnejši predstavnik malih zveri v LUO, hkrati pa eden poglavitnih plenilcev male divjadi in posameznih zavarovanih živalskih vrst. Številčnost vrste je v minulih treh letih močno narasla, kar je pogojeno z visokim prirastnim potencialom vrste in manjšim vplivom boleznij (garje, steklina). Trenutna številčnost vrste je relativno visoka, še posebej v bližini naselij in večjih urbanih centrov, kjer lisica pogosto zadovoljuje svoje prehranske potrebe. Medvrstni odnos je negativno izražen na večini vrst poljske divjadi, še posebej pa je izpostavljen plenilski odnos do nekaterih zavarovanih in ogroženih živalskih vrst.

Prilagojeni cilj

Cilj je postopno zniževanje populacije lisice do številčnosti, ki ne bo ogrožala naravnega razvoja ostalih prostoživečih živalskih vrst, hkrati pa ohranjala biološko stabilnost vrste v njenem življenjskem okolju.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2014 načrtujemo odvzem **1.200 živali**.

Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je odstopanje po višini navzdol do **- 30 %**, odstopanje navzgor je v višini do **+ 100 %** načrtovanega številčnega odvzema.

Upravljavke lovišč, ali pa njihove krovne lovske organizacije naj stimulirajo (nagradijo) odstrel lisic, še posebej zaradi dejstva, da je lova na to vrsto zahteven.

Lov lisice naj se intenzivira v loviščih z malo poljsko divjadjo in habitatih poljskih kur.

Nikakor se ne sme omejevati lova na lisico, omejitev mora biti le lovška etika in zakonodaja.

Odstrel lisic v lovopustu, zaradi očitnih bolezenskih znakov je potrebno izvajati skladno z 42. čl. ZDLov-1A. Vsak odstrel bolne divjadi je potrebno nemudoma javiti uradnemu veterinarju in lovski inšpekciji.

Pri lovu na lisico na sploh ter še posebej v času polaganja vab za peroralno vakcinacijo je potrebno upoštevati navodila in izdelan letni program Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Upravljavci lovišč so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih lisic v preiskavo, v skladu z navodili in letnim programom Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Preglednica 4.14: Analiza odvzema lisica

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
Samci	575	596	454	584	531	2740
Samice	559	598	443	622	577	2799
Skupaj odstrel in izgube	1134	1194	897	1206	1108	5539
Načrt - skupaj	1100	1320	1194	1033	1200	5847
Odstrel in izgube / načrt	103,1	90,5	75,1	116,7	92,3	94,7

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2012	Skupaj	%
Nenaravne izgube	83	60	86	87	80	396	79,2
Naravne izgube	27	29	26	10	12	104	20,8
Skupaj izgube	110	89	112	97	92	500	100,0
% izgub	9,7	7,5	12,5	8,0	8,3	9,0	
Odstrel	1024	1105	785	1109	1016	5039	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
1 neznan	21	21	20	9	10	81	16,2
2 bolezen	6	8	6	1	1	22	4,4
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	80	60	86	87	77	390	78,0
5 železnica	1					1	0,2
6 zveri						0	0,0
7 psi	2				2	4	0,8
8 kosilnica					1	1	0,2
8 garje		4	11	3	11	29	5,8
10 poškodba					1	1	0,2

4.8 Jazbec (*Meles meles*)

Prostorski okvir obravnave

Prostorski okvir obravnave jazbece je celotno LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odvzem jazbece je bil v **preteklem letu** 67 živali, kar pomeni 81 % realizacijo načrta. Spolna struktura odvzema je 60 % moških in 40 % ženskih osebkov. Ugotovljene izgube so glede na odvzem znašale 63 %, kar je 2 % nad petletnim povprečjem. Kar 93 % izgub je nastalo zaradi povoza. V zadnjem **petletnem obdobju** znaša realizacija 317 živali, kar je 103 % načrta. Ugotovljenih izgub v obravnavanem obdobju je bilo 193 živali ali 61 % odvzema.

Ocena stanja populacije

Velikost populacije jazbece v območju je stabilna. Vrsta je glede na lokacije odvzema številčnejša v kmetijski krajini, biotopsko pa je vezana na gozdni prostor. Glede na nizko gostoto odvzema (1 žival na 1.515 ha lovne površine) predvidevamo, da sta spolna in starostna struktura populacije blizu naravni. Zaradi usklajene številčnosti ne beležimo pomembnih bolezenskih znakov v populaciji, prav tako ni zaslediti resnejših medvrstnih odnosov z ostalimi prostoživečimi živalskimi vrstami. Glede na majhen vpliv jazbece, ki je izražen predvsem v obsegu škod v kmetijski pridelavi ocenjujemo, da je upravljanje s populacijo primerno.

Prilagojeni cilj

Cilj upravljanja z jazbecem je dolgoročna ohranitev vrste v višini, prilagojeni njegovemu življenjskemu okolju. **Ohranjati je potrebno trenutno številčnost**, razporeditev v prostoru ter strukturo populacije.

Ukrepi in usmeritve

Za leto 2014 načrtujemo odvzem **90 živali**.

Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je odstopanje po višini navzdol do – 50 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.

Priporočamo, da upravljavci lovišč bolj intenzivno izvajajo lov na jazbece na območjih, kjer je prisotna mala poljska divjad in kjer se pojavlja večja škoda v kmetijstvu.

Preglednica 4.15: Analiza odvzema jazbec

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
Samci	29	49	35	49	40	202
Samice	20	21	22	25	27	115
Skupaj odstrel in izgube	49	70	57	74	67	317
Načrt - skupaj	37	49	70	70	83	309
Odstrel in izgube / načrt	132,4	142,9	81,4	105,7	80,7	102,6

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2012	Skupaj	%
Nenaravne izgube	34	33	24	34	39	164	85,0
Naravne izgube	3	6	3	14	3	29	15,0
Skupaj izgube	37	39	27	48	42	193	100,0
% izgub	75,5	55,7	47,4	64,9	62,7	60,9	
Odstrel	12	31	30	26	25	124	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2009	2010	2011	2012	2012	Skupaj	%
1 neznan	3	4	3	13	2	25	13,0
2 bolezen		1		1		2	1,0
4 cesta	33	32	23	34	39	161	83,4
7 psi	1	1	1			3	1,6
9 garje		1			1	2	1,0

4.9 Kuna belica (*Martes foina*) in kuna zlatica (*Martes martes*)

Prostorski okvir obravnave

Prostorski okvir obravnave obeh kun je celotno LUO.

Kuna belica (*Martes foina*)

Je prisotna v vseh loviščih LUO. Belica je številčnejša v kmetijskem in urbanem okolju, predvsem v bližini gospodarskih poslopij, osamelih hiš in zaselkov, kjer zadovoljuje večino bivalnih in prehranskih potreb.

Kuna zlatica (*Martes martes*)

Je divjad sklenjenih gozdov sredogorja, zato je v LUO razmeroma redka vrsta divjadi.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odvzem kun je bil v **preteklem letu** 146 živali (119 belic in 27 zlatic), kar pomeni 81 % realizacijo (79 % pri belici in 90 % pri zlati). Evidentiranih je bilo 38 izgub (26 %) prevladuje povoz. V zadnjem **petletnem obdobju** znaša realizacija 689 živali, kar je glede na načrt 74%. Izgube v tem obdobju predstavljajo 27 % odvzema. Nižja realizacija načrtov je predvsem posledica manjšega zanimanja za lov na ti vrsti, kar pa sicer ni zaskrbljujoče, saj vrsti ne povzročata škode na človekovem premoženju, prav tako ni zaznati negativnega medvrstnega odnosa z drugimi živalskimi vrstami.

Ocena stanja populacije

Populacija kun je stabilna, spolna struktura naravna, saj z odstrelom ne vplivamo na njo, številčnost med leti je odvisna od prehranskih razmer ter ostalih pogojev v okolju. Številčnost populacije zlatice je usklajena z okoljem, številčnejša belica se prilagaja tudi na urbano okolje in ocenjujemo, da se številčno krepi.

Bolezni znaki pri kunah niso opazni. Vpliv vrst na okolje je moteč pri škodah na domači perjadi, občasno pa tudi škode na stanovanjskih in gospodarskih objektih, ki lahko dosežejo zelo visoke odškodninske zneske.

Prilagojeni cilj

Osnovni **cilj** upravljanja s kunama **je ohranitev** populacij v okolju prilagojeni **številčnosti**, ki zagotavlja biološko ravnovesje v naravi. Pri kuni **zlatici** to pomeni **ohranitev trenutne številčnosti**. Pri kuni **belici** pa **zmanjšanje številčnosti**.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2014 načrtujemo odvzem **144** kun belic in **40** kun zlatic.

Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je odstopanje po višini navzdol **do - 50%**, odstopanje navzgor je v višini **do + 100%** načrtovanega številčnega odvzema.

Izgube naj se evidentirajo in vnašajo v realizacijo odvzema. Kot pomemben bioindikator se upoštevajo le izgube v prometu.

Preglednica 4.16: Analiza odvzema kun

Odstrel in izgube							
	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	
Kuna zlatica - skupaj odstrel in izgube	14	23	16	17	27	97	
načrt - skupaj	41	40	22	30	30	163	
Odstrel in izgube / načrt	34,1	57,5	72,7	56,7	90,0	59,5	
Kuna belica - skupaj odstrel in izgube	101	147	105	120	119	592	
načrt - skupaj	170	185	141	155	151	802	
Odstrel in izgube / načrt	59,4	79,5	74,5	77,4	78,8	73,8	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
Nenaravne izgube	40	38	30	32	37	177	91,7
Naravne izgube	1	4	6	4	1	16	8,3
Skupaj izgube	41	42	36	36	38	193	100,0
% izgub	35,7	24,7	29,8	26,3	26,0	28,0	
Odstrel	74	128	85	101	108	496	
Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
1 neznan	1	4	6	4	1	16	8,3
7 psi				1		1	6,3
4 cesta	40	38	30	31	37	176	91,2

4.10 Navadni polh (*Glis glis*)

V lovsko upravljavskem območju je navadni polh redno prisoten v gozdnatih predelih območja. Že vrsto let in tudi lani smo na pobudo nekaj upravljavk lovišč načrtovali odvzem. Za lani so upravljavke LD Žetale, LD Podlehnik, LD Leskovec, LD Zavrč, LD Boč in LD Poljčane predlagale odvzem 104 polhov. Po uradnih podatkih evidenc je bilo odvzetih 42 polhov (40% realizacija načrta).

Ukrepi in usmeritve

V letu 2014 ista lovišča načrtujejo odvzem 74 polhov.

Zaradi odvisnosti odvzema vrste od letnega obroda drevesnih in grmovnih vrst, števila polhov za odvzem ni mogoče in ni potrebno številčno načrtovati. Zato tudi ni potrebnih dopustnih odstopanj za realizacijo.

Kjer je izražen interes za lov s pastmi, je potrebno to izvajati v okviru interesnih združenj oz. društev, skladno z 43.a členom ZDLov-1A (1., 2. in 3. odst.).

Vsi odvzeti osebki morajo biti evidentirani v uradnih evidencah.

4.11 Pižmovka (*Ondatra zibethia*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Pižmovka je prostorsko vezana na reko Dravo, Dravinjo in Pesnico ter njihove pritoke in večje stoječe vode. Prostorski okvir obravnave pižmovke je celotno LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odstrel, ki pri pižmovki predstavlja veliko večino odvzema, je zanemarljiv. Skupna realizacija v zadnjem petletnem obdobju je 23 %. Podatki, pridobljeni iz lovišč za leto 2013, izkazujejo odvzem 3 živali te vrste, kar je 9 % načrtovanega.

Temeljni problem, ki se pojavlja pri izdelavi analize upravljanja s pižmovko je povezan z nerealnimi evidencami odvzema.

Ocena stanja populacije

Pižmovka je dokaj pogosta vrsta divjadi v rekah in ostalih tekočih vodotokih, ter stoječih vodah LUO.

Prilagojeni cilj

Cilj upravljanja s populacijo pižmovke je preprečiti njeno širjenje v prostoru in njeno številčnost zadržati na najnižjem možnem nivoju.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2014 načrtujemo odvzem **18 živali**.

Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je odstopanje po višini navzdol do – 50 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.

Dosledno je potrebno voditi evidence o odstrelu in izgubah.

Preglednica 4.17: Analiza odvzema pižmovka

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	skupaj	
Skupaj odstrel in izgube	17	25	9	9	3	63	
Načrt - skupaj	112	76	25	25	33	271	
Odstrel in izgube / načrt	15	33	36	36	9	23	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	skupaj	%
Nenaravne izgube	1	3	3	4	2	13	81,3
Naravne izgube	1	0	0	1	1	3	18,8
Skupaj izgube	2	3	3	5	3	16	100,0
% izgub	12	12	33	56	100	25	
Odstrel	15	22	6	4	0	47	
Vzroki izgub							
vzrok / leto	2009	2010	2011	2012	2013	skupaj	%
1 neznan	1			1	1	3	18,8
4 cesta	1	3	3	4	2	13	81,3

4.12 Poljski zajec (*Lepus europaeus*)

Prostorski okvir obravnave

Prostorski okvir obravnave poljskega zajca je celotno LUO.

S poljskim zajcem upravljajo v vseh loviščih LUO, njegova številčnost je pogojena z mnogimi omejitvenimi dejavniki okolja, tako naravnimi kot tistimi, ki jih povzroča človek. Na osnovi odvzema sklepamo, da je poljski zajec najbolj pogost v spodnjem delu Dravskega polja in na Ptujskem polju. Velika strukturiranost krajine in s tem povezana pestrost različnih posevkov in drugih kmetijskih kultur daje ugodne pogoje reprodukcije in preživetja tej občutljivi vrsti.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Podobno kot v sosednjem Slovensko goriškem LUO tudi tu odvzem poljskega zajca od leta 2009 naprej rahlo pada in je lani dosegel minimum z odvzemom 441 živali. Realizacija odvzema za **petletno obdobje** znaša 89 % in se je gibala med 73 % in 100 %. V povprečju je delež izgub zadnjih pet let 31 %. Med izgubami prevladuje promet, ki predstavlja 82 % delež. Delež evidentiranih naravnih izgub je zanemarljiv, kar pa po našem mnenju ne odraža dejanskega stanja. Predvidevamo namreč, da je vpliv lisice, kun, ptic ujed in vranov bistveno večji in predstavlja enega pomembnih omejitvenih dejavnikov razvoja populacije poljskega zajca.

Načrt odvzema poljskega zajca za leto 2013 (508 živali), je bil realiziran 87 %. Med evidentiranimi izgubami prevladuje povoz (93 %).

Ocena stanja populacije

Populacija poljskega zajca v LUO je stabilna in usklajena z naravnimi pogoji. Poleg naravnih plenilcev in neugodnih vremenskih pogojev je problem dviga številčnosti zajca predvsem v ogroženosti njegovega življenjskega prostora predvsem zaradi vpliva kmetijstva, urbanizacije in prometa. V jeseni leta 2012 jo je močnejše prizadela naravna ujma – poplave reke Drave in njenih pritokov. Temeljni omejitveni dejavniki dviga števila zajcev je vpliv lisic, kun, ujed in vranov. Nenadne vremenske spremembe v času poleganja samic, predvsem menjava sušnega in izrazito mokrega vremena, izjemno vpliva na preživetje mladičev. To je še posebej izrazito v poznih zimskih in zgodnjih spomladanskih mesecih. Sodobne kmetijske metode, kot so veliko površinsko, intenzivno kmetovanje z uporabo kemičnih zaščitnih sredstev, spravilo celotne biomase iz njiv v jeseni in posledično uničevanje habitatov poljskega zajca so dejavniki, ki izrazito izpostavljajo vrsto v prostoru. Brez naravnega kritja so, sicer precej redki osebk, potencialno močno ogroženi od malih zveri, ujed in vranov. Vedno gostejši promet motornih vozil, urbanizacija ter skokovit razvoj infrastrukture, močno ogrožajo življenjski prostor vsem vrstam male divjadi. Gre torej za krčenje potencialnega življenjskega okolja, hkrati pa visoka gostota cestnega omrežja povzroča velike nenaravne izgube. Populacijo poljskega zajca ogrožajo tudi številne bolezni, ki pa jih zadnja desetletja, zaradi razmeroma nizke številčnosti redkeje beležimo.

Prilagojeni cilj

Cilj upravljanja s poljskim zajcem je z njegovim življenjskim okoljem in ostalimi živalskimi vrstami usklajena številčnost populacije. Struktura po starostnih kategorijah mora zagotavljati primeren delež srednje starih in starejših osebkov, ki uravnavajo socialne odnose v populaciji. Ciljno stanje je opredeljeno s številčnostjo, ki ne predstavlja pretiranih škod v sadjarstvu ter na ostalih kmetijskih kulturah in posevkih.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2014 načrtujemo odvzem **500 poljskih zajcev**.

Načrtovane višine odvzema ni potrebno dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do največ + 30 % preseganja.

Na isti površini lovišča se lov vrši praviloma samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča kjer se izvaja lova na poljskega zajca, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju lova in t.i. »mirnih con« brez lova se letno menjajo. Upravlavec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča.

Lov zajcev v bližini intenzivnih nasadov ima prednost pred lovom v ostalem delu lovišča. Na teh površinah se lov lahko ponavlja.

Upravljavci lovišč naj načrtujejo in izvajajo ukrepe, ki bodo pripomogli k izboljšanju življenjskih razmer za poljskega zajca in tudi drugim vrstam male divjadi (osnovanje in vzdrževanje remiz, protiveternih pasov,

grmišč in gozdnega roba, krmnih njiv, izvajanje zimskega krmljenja, intenziven lov tistih plenilskih vrst, katere je dovoljeno loviti...).

Pomembno je intenzivnejše poseganje v populacije lovnih vrst plenilcev z odstrelom, predvsem lisic in kun.

Preglednica 4.18: Analiza odvzema poljski zajec

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	
Skupaj odstrel in izgube	512	492	508	508	441	2461	
Načrt - skupaj	700	512	540	508	508	2768	
Odstrel in izgube / načrt	73,1	96,1	94,1	100,0	86,8	88,9	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
Nenaravne izgube	141	171	133	106	103	654	84,7
Naravne izgube	5	9	8	92	4	118	15,3
Skupaj izgube	146	180	141	198	107	772	100,0
% izgub	28,5	36,6	27,8	39,0	24,3	31,4	
Odstrel	366	312	367	310	334	1689	
Vzroki izgub							
vzrok / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
1 neznan	3	2	5	3	1	14	1,8
2 bolezen	1	1	2			4	0,5
4 cesta	134	166	124	105	100	629	81,5
5 železnica			1		2	3	0,4
6 zveri in ujede	1	3	1	1	3	9	1,2
7 psi	2	3	4			9	1,2
8 kosilnica	5	2	4	1	1	13	1,7
10 poškodba		3		88		91	11,8

4.13 Fazan (*Phasianus colchicus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Največja številčnost fazana je v loviščih lovskih družin na Dravskem in Ptujskem polju. Temu je glavni vzrok raba prostora in način kmetovanja v povezavi z ugodno strukturo lastništva. Prostorski okvir je zelo podoben razširjenosti poljskega zajca. Organizacijsko so ta lovišča povezana v ekološki enoti podravskega lovsko upravljavskega bazena (LUB). Sem spadajo lovišča LD Boris Kidrič, LD Cirkovce, LD Jože Lacko, LD Markovci, LD Ormož, LD Ptuj, LD Središče, LD Sv. Marjeta niže Ptuja in LD Velika Nedelja.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Upravljanje s fazanom v LUO je močno odvisno od dodajanja te vrste divjadi v zanj primerne habitate. Številčnost te vrste je težko določljiva, saj nam realno sliko zamegljujejo vlaganja fazanov iz umetne vzreje.

V preteklem **petletnem obdobju** je bila skupna realizacija načrta odvzema 80 %. Skupni delež izgub znaša dobre 3 %. Med izgubami prevladujejo izgube zaradi prometa 67 %, izgub zaradi zveri in ujed je 21 %.

Lani je bila realizacija odvzema 68 %, delež izgub pa 2 %. 437 fazanov ali 39 % od celotnega odvzema je bilo lani uplenjenih v loviščih, kjer fazana ne vlagajo. To so t.i. naravni fazani.

Kot je že omenjeno, je odstrel v veliki meri odvisen od umetne vzreje oziroma vlaganj osebkov v okolje. Od načrtovanih 2.335 je bilo vloženi 1.842 fazanov. Glede na število odvzetih vloženi fazanov, je v naravnem okolju ostalo 1.166 živali, kar je z vidika trajnostnega ohranjanja avtohtone favne v LUO nedopustno in nesprejemljivo. Znano je, da fazani iz umetne vzreje niso prilagojeni razmeram v naravnem okolju, zaradi česar so močno podvrženi plenilcem. Večina naporov povezanih z revitalizacijo matične jate je torej posredno namenjenih zagotavljanju prehranske osnove za naravne plenilce, katerih številčnost se posledično dviguje tudi na ta račun.

Ocena stanja populacije

Številčnost naravnega fazana, ki je vezana le na področje lovišč znotraj Podravskega LUB, je po naših ocenah stabilna, a še prenizka. Seveda je težko govoriti o številčnosti in oceni stanja populacije na osnovi vseh podatkov o fazanu v LUO. V bodoče bo potrebno primerjati le tista lovišča, ki odzemajo le naravnega fazana, saj le ta dajejo objektivno sliko o fazanu v LUO. Prav tako po našem mnenju vpliv vlaganja fazanov iz umetne vzreje neposredno ne izboljšuje stanja v populaciji naravnega fazana.

Prisotnost je tako močno odvisna od vlaganj vrste v naravno okolje, glavni omejitveni dejavnik dviga številčnosti je lisica in ostale vrste malih zveri, ki jim z »dodatno« prehransko ponudbo še povečujemo vpliv ne samo na številčnost fazana, pač pa tudi na ostalo malo divjad in zavarovane vrste.

Fazana so zadnja desetletja močno prizadeli številni agrotehnični ukrepi, ki povzročajo krčenje remiznih površin, te pa pomenijo enega temeljnih dejavnikov ohranitve vrste. Z uporabo herbicidov, pesticidov, fungicidov in s krčenjem omejnikov, so gojitveni ukrepi za ohranitev te vrste alohtone ptice neuspešni.

Trenutno je stanje v okolju primernem za to divjad neugodno, vendar je v zadnjih letih opazen določen premik v pozitivni smeri. Ekstenzivne, okolju prijaznejše metode kmetovanja nudijo ugodnejše pogoje za ohranitev populacije.

Prilagojeni cilj

Cilj, ki ga zasledujemo pri fazanu je **ohranitev vrste in postopno povečanje številčnosti** v pretežno ravninskih in gričevnatih predelih lovišč. Pogoj za načrtno upravljanje z vrsto je primeren delež naravnih remiznih površin v sicer ekstenzivno obdelani krajini, ki pa naj se dolgoročno dviguje. Zastavljeni cilj je treba prvenstveno dosegati z izboljševanjem življenjskega okolja preko načrtovanih del (vzdrževanje grmišč, vzdrževanje remiz za malo divjad, sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja).

Ukrepi in usmeritve

Za leto 2014 načrtujemo odzem **1.425 živali**. Od tega 776 vloženi živali in 649 »naravnih«.

V loviščih, ki ne vlagajo fazana, se kot načrt upošteva predlog lovskih družin. Tu načrtovane višine odvzema ni potrebno dosegati, preseganje je dovoljeno do 30 %.

V loviščih, ki dodajajo fazana, naj odzem temelji na količini dodanih osebkov in na predlogu odvzema naravnega fazana. Tu načrtovane višine odvzema ni potrebno dosegati, preseganje pa ni dovoljeno.

Lovišča, ki imajo primerne pogoje in prostorske možnosti naj urejajo, vzdržujejo in širijo obseg remiznih površin. Hkrati s tem je nujno potrebno uravnavati številčnost tistih plenilcev, katere je dovoljeno loviti in s tem vzpostavljati primerne medvrstne odnose živalskih vrst v okolju.

Dodajanje vrste je dovoljeno v okvirih predloga vlaganj in po usmeritvah iz dolgoročnega načrta.

Preglednica 4.19: Načrt odvzema fazana 2014

lovišče	predlog načrta LD	predlog vlaganj LD	40% vlaganj	usklajen načrt
BOČ			0	0
BORIS KIDRIČ	150		0	150
BRESNICA - PODGORCI	60		0	60
CIRKOVCE	100	300	120	100
CIRKULANE	5		0	5
DESTRNIK	30	150	60	30
DORNAVA - POLENSAK	30		0	30
DRAVINJA - MAJSERK	15	25	10	13
IVANJKOVCI	25		0	25
JOŽE LACKO - PTUJ	40		0	40
JURŠINCI	15		0	15
KOG - VINSKI VRHOVI	30		0	30
LESKOVEC V HALOŽAH	10		0	10
MAKOLE	210	400	160	185
MARKOVCI	70	100	40	55
ORMOŽ	60	120	48	54
PODLEHNIK	6	15	6	6
POLJČANE		20	8	0
PTUJ	300	550	220	260
ROGAŠKA SLATINA	13	50	20	13
ROGATEC	4		0	4
SREDIŠČE	60		0	60
STOPERCE			0	0
SVETA MARJETA NIŽE PTUJA	105		0	105
TOMAŽ PRI ORMOŽU	70		0	70
TRNOVSKA VAS	10	40	16	10
VELIKA NEDELJA	35		0	35
VITOMARCI	60	100	40	50
ZAVRČ	10		0	10
ZETALE			0	0
SKUPAJ	1.523	1.870	748	1.425

Preglednica 4.20: Analiza odvzema fazan

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	1126	1218	1336	1397	1113	6190
Načrt - skupaj	1600	1617	1255	1620	1641	7733
Odstrel in izgube / načrt	70,4	75,3	106,5	86,2	67,8	80,0

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
Nenaravne izgube	31	31	31	38	19	150	70,4
Naravne izgube	8	30	9	11	5	63	29,6
Skupaj izgube	39	61	40	49	24	213	100,0
% izgub	3,5	5,0	3,0	3,5	2,2	3,4	
Odstrel	1087	1157	1296	1348	1089	5977	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
1 neznan		4	3	7	1	15	7,0
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	30	29	28	37	18	142	66,7
5 železnica						0	0,0
6 zveri in ujede	8	23	6	4	4	45	21,1
7 psi						0	0,0
8 kosilnica	1	2	3	1	1	8	3,8
10 poškodbe		3				3	1,4

4.14 Poljska jerebica (*Perdix perdix*)

Prostorski okvir obravnave

Prostorski okvir obravnave poljske jerebice je celotno LUO.

Poljska jerebica se pojavlja v izrazito ravninskem delu lovsko upravljavskega območja. Predmet lova je le t.i. gojena poljska jerebica, zato razširjenost naravne nima neposrednega vpliva na določila načrta odvzema.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Največje zanimanje za upravljanje s to vrsto se kaže v loviščih na Dravskem in Ptujskem polju. Za lani so tri upravljavke lovišč načrtovale vlaganje v višini 60 živali, vložile so jih 20. Odvzem se je izvršil le v enem lovišču v višini 1 žival – povoz na cesti. To pomeni, da je realizacija lanskega načrta, ki je predvideval odvzem 5 živali 20 %.

Srednjeročna realizacija načrtovanega odvzema je 43 %. Skupni delež izgub je 10 %. Med izgubami prevladuje povoz 78 %.

Ocena stanja populacije

Uredba o določitvi divjadi in lovnih dob (Uradni list RS, št. 101/2004) določa, da je divjad le gojena poljska jerebica (*Perdix perdix* L.). Na osnovi podatkov iz lovišč ni možno podati zanesljive ocene o stanju populacije. Delež avtohtone jerebice je majhen (po podatkih Zimskega ornitološkega atlasa Slovenije – 1994).

Prilagojeni cilj

Cilj upravljanja s poljsko jerebico je ohranitev vrste v primernem okolju LUO predvsem z izboljševanjem življenjskega okolja (urejanje remiz in krmnih njiv)

Ukrepi in usmeritve

Načrt odvzema v letu 2014 je 5 živali.

Upravljavke lovišč v letu 2014 načrtujejo vlaganja v višini 30 poljskih jerebic.

Načrtuje se lahko odvzem največ 50 % vloženi živali iz umetne vzreje.

Lov lahko izvajajo le lovišča, ki bodo tudi dejansko izvedle dodajanje poljske jerebice.

Lov poljske jerebice je z ZDLov-1 omejen samo na predhodno doseljeno divjad.

Načrta odvzema ni potrebno dosežati, preseganje ni dovoljeno.

Važno je tudi uravnavanje številčnosti naravnih plenilcev, predvsem malih zveri in sive vrane.

Varovanje potencialnih eko celic vrste, ohranjanje življenjskih pogojev, ter omejevanje oz. kontrola uporabe kemičnih sredstev, kolikor je to mogoče.

Preglednica 4.21: Pregled odvzema poljska jerebica

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	skupaj
Skupaj odstrel in izgube	49	38	3	1	1	92
Načrt - skupaj	60	65	76	10	5	216
Odstrel in izgube / načrt	82	58	4	10	20	43

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	skupaj	%
Nenaravne izgube	4	1	2	1	1	9	100,0
Naravne izgube	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj izgube	4	1	2	1	1	9	100,0
% izgub	8	3	67	100	100	10	
Odstrel	45	37	1	0	0	83	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2009	2010	2011	2012	2013	skupaj	%
4 cesta	3	1	1	1	1	7	77,8
8 kosilnica	1		1			2	22,2

4.15 Raca mlakarica (*Anas platyrhynchos*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Številčnost rase mlakarice, oziroma višina odvzema je odvisna od večjih vodnih površin. Največja številčnost je v loviščih lovskih družin, ki ležijo neposredno ob reki Dravi in Dravinji, ter ob večjih stoječih vodah (ptujška in ormoška akumulacija). Največji odvzem imajo lovišča LD Ptuj, LD Dravinja Majšperk, LD Jože Lacko, LD Središče, LD Markovci in LD Ormož, ki skupno realizirajo več kot polovico načrtovanega odvzema v LUO. V ostalih loviščih je številčnost rase mlakarice dosti manjša.

Prostorski okvir obravnave rase mlakarice je celotno LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V preteklem petletnem obdobju je bil skupni načrt realiziran v višini 84 %.

Realizacija načrtovanega odvzema za leto 2013 je bila 81 %. Odvzem rac mlakaric je bil 407 živali od načrtovanih 500. Delež evidentiranih izgub je zanemarljiv.

Menimo, da je vzrok za relativno slabo realizacijo načrta v vedno manjšem interesu izvajanja lova na to vrsto divjadi, kakor tudi v organizaciji števila lovov in uspešnosti na teh lovih.

Ocena stanja populacije

Ocenjujemo, da ni večjih sprememb glede številčnosti in je številčnost rase mlakarice v LUO stabilna, kar je posledica dobre prilagojenosti vrste na njeno življenjsko okolje. Glede na stanje v populaciji ocenjujemo, da je zdravstveno stanje rase mlakarice odlično.

Prilagojeni cilji

Temeljni cilj upravljanja z raco mlakarico je ohranitev vrste naravi prilagojeni številčnosti, ter primerni spolni in starostni strukturi. Vrsta naj naseljuje vsa potencialna življenjska okolja, ki naj bodo ista kot danes. Prioritetno je potrebno ohraniti njeno življenjsko okolje za zagotovitev normalne reprodukcije vrste. Gre za ohranitev trenutnega stanja obrečnih in obvodnih pasov, oblike vodnih korit, ter širšega življenjskega prostora rase mlakarice. Z obstoječim načinom lova se ne sme vplivati na številčnost.

Ukrepi in usmeritve

Načrt odvzema v letu 2014 je **500 rac mlakaric**.

Dodajanje rac na naravne vodotoke ni dovoljeno.

Dodajanje rase mlakarice se po predlogu upravljavcev lovišč načrtuje z letnim lovsko upravljavskim načrtom in mora upoštevati določila veljavne zakonodaje (Zakon o ohranjanju narave Ur. l. RS 56/99 (UPB 96/04); Zakon o zaščiti živali Ur. l. RS 98/99 (UPB 20/04).

Lov na raco mlakarico na posebnih varstvenih območjih (območja Natura 2000) in območjih naravnih vrednot mora biti skladen z naravovarstvenimi usmeritvami, ki veljajo za to območje in so priloga Območnega načrta za XV. LUO 2011-2020.

Lov na raco mlakarico se na določenih predelih območja zaradi varstva rac in ostalih vodnih ptic pred vznemirjenjem, omeji na največ dva dni na teden, ki jih za tekoče leto določijo upravljavci lovišč v letnem načrtu lovišča.

Načrtovan odvzem rase mlakarice v LUO je dovoljeno presehati za 30 %, višine načrta odvzema pa ni potrebno dosegati.

Priporočljivo je sodelovanje med lovišči in upravljavci vodnih površin pri usklajevanju posegov v prostor.

Potrebno je skrbeti za ohranitev ustreznih biotopov za vodno in obvodno perjad: zamočvirjenih površin-mokrišč in obraslih obrežij rek in jezer.

Čiščenje obrežij potokov, rek in jezer, se ne sme izvajati v času gnezdenja v mesecu marcu in aprilu.

Preglednica 4.22: Analiza odvzema raca mlakarica

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	415	459	533	381	407	2195
Načrt - skupaj	500	500	550	550	500	2600
Odstrel in izgube / načrt	83,0	91,8	96,9	69,3	81,4	84,4

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
Nenaravne izgube	1	7	2	1	2	13	50,0
Naravne izgube	1	11	0	1	0	13	50,0
Skupaj izgube	2	18	2	2	2	26	100,0
% izgub	0,5	3,9	0,4	0,5	0,5	1,2	
Odstrel	413	441	531	379	405	2169	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
1 neznan		2		1		3	11,5
4 cesta	1	7	1	1	2	12	46,2
6 zveri in ujede	1	9				10	38,5
8 košnja			1			1	3,8

4.16 Sraka (*Pica pica*), šoja (*Garrulus glandarius*) in siva vrana (*Corvus cornix*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prisotnost in s tem povezano upravljanje z lovnimi pticami je opredeljeno v vseh loviščih LUO, intenzivnejši je pristop v kmetijsko urbani krajini.

Vse tri vrste je dejansko težko obravnavati enotno, gre za skupino vranov, ki jim v preteklosti ni bila posvečena posebna pozornost.

Prostorsko so v lovsko upravljavskem območju razporejene vse tri vrste glede na svoje osnovne življenjske potrebe:

- SRAKA – v ravninskem delu območja, v območju živih mej in manjših gozdičkov sredi kulturne krajine,
- ŠOJA – v bolj gozdnatih delih območja,
- SIVA VRANA – številčna na celotnem območju, najbolj pa v ravninskem predelu.

Prostorski okvir obravnave srake, šoje in sive vrane je celotno LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Realizacija načrtovanih ukrepov v populacijah lovnih vrst ptic v LUO je zadovoljiva, še posebej je potrebno izpostaviti odvzem sive vrane. Trend naraščanja odstrela po letu 2008 je konstanten in v zadnjih treh letih kaže znake umirjanja. Kljub temu je upravljanje s populacijo sivo vrane še vedno problematično, ker je njena številčnost naraščajoča, s tem pa je vpliv vrste v okolju dostikrat lokalno negativno izražen. Menimo, da glede na številčnost s sedaj načrtovano višino odvzema ne vplivamo na populacijo. Pogosto beležimo škode na nepremičninah, kmetijskih kulturah in objektih, populacijah živalskih vrst in celo na človeku. Rast populacije je nedvomno pogojena z biologijo vrste in porušenim razmerjem v odnosu do prehranskih virov. Ponudba organskih odpadkov v okolju je precej odvisna od človekovega vpliva in se izraža na rasti populacije sive vrane.

V preteklih letih se je obravnavalo kar nekaj primerov škod po sivi vrani na nelovnih površinah (silosi krme, stanovanjski objekti,...), kakor tudi na lovnih površinah.

Odvzem v letu 2013:

- sraka: 76 živali (99 % realizacija)
- šoja: 98 živali (82 % realizacija)
- siva vrana: 591 živali (81 % realizacija)

Ocena stanja populacije

Vse navedene vrste ptic so v LUO številčno dobro zastopane, še posebej siva vrana. Prisotnost posameznih vrst je odvisna predvsem od prehranskih virov, zato je gostota precej višja v nižinskih predelih lovišč, v urbanih okoljih in okolici komunalnih odlagališč. Medtem ko je številčnost šoje in srake dobro usklajena z okoljem, pa je stanje v populaciji sive vrane zaskrbljujoče. Njen vpliv v življenjskem okolju je v zadnjih letih naraščajoč, predvsem zaradi obilice organskih odpadkov in prepovedi zastrupljanja, kar je nekoč veljalo kot ukrep uravnavanja številčnosti vrste. Zadnja leta povzroča siva vrana vse več škod na posevkih žit, koruze, sadnem drevju in vrtninah (zelju, solati, ...). Iz leta v leto naraščajo evidentirane škode, predvsem na nelovnih površinah.

Ekološki pomen šoje je izjemno pomemben, saj s svojim načinom prehranjevanja raznaša semena gozdnega drevja in s tem bogati naravno pestrost različnih ekosistemov. Zdravstveno stanje populacij navedenih ptic je zadovoljivo. Močno je izražena med vrstna konkurenca med sivo vrano in ostalimi vrstami v okolju. Predvsem je potrebno izpostaviti njen vpliv na ptice pevke, poljsko divjad in različne zavarovane ter ogrožene živalske vrste.

Prilagojeni cilj

Temeljni cilj upravljanja je ohranitev vrst v primernem številu, glede na kvaliteto življenjskega okolja. To pomeni podobno **številčnost šoje in srake kot je trenutno stanje** in **zmanjšanje trenutne številčnosti sive vrane**.

Cilj je zmanjšanje številčnosti sive vrane, ohranitev številčnosti srake in šoje.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2014 načrtujemo odvzem:

- **77** srak,
- **119** šoj,
- **688** sivih vran.

V primerjavi z letom 2013 je načrt odvzema pri šoji in sraki enak in ne upošteva predloge upravljavcev lovišč, ki že vrsto let pri svojih predlogih pretiravajo in jih posledično ne dosegajo.

Načrt odvzema sive vrane je za 16 % višji od lanske realizacije.

Dopustna odstopanja v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO za sivo vrano je po višini navzdol do - 30 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % načrtovanega številčnega odvzema.

Načrta odvzema srake in šoje ni potrebno dosegati, preseganje pa ni dovoljeno, razen v primerih, če bi vrsti povzročali občutno škodo na človekovem premoženju.

Upravljavce lovišč opozarjamo, da je prenizka realizacija načrtovanega odvzema sivih vran lahko razlog za njihovo krivdno in s tem odškodninsko odgovornost.

Upravljavci lovišč so dolžni obravnavati škode od vseh vrst divjadi, saj so odgovorni za ocenitev in povrnitev škode, tudi tiste ki jo povzročajo lovne vrste ptic.

Pri upravljanju s sivo vrano se smiselno upoštevajo določila »**Akcijskega načrta za reševanje problemov, povezanih s sivo vrano v Sloveniji**«.

Eden izmed priporočljivih in dovoljenih ukrepov za zmanjšanje možnosti nastanka škod od sivih vran je t.i. **odvračalni odstrel**. Zmanjšanje škod se sicer doseže z aktivnim lovom enega ali nekaj osebkov, bistveno pa k temu doprinese tudi stalna fizična prisotnost upravljavcev lovišč na področjih z večjimi škodami.

Ciljno zasnovan odvračalni odstrel bi ob minimalnih izgubah osebkov, zelo učinkovito odvrčal sivo vrano s škodnih področij. Da bo odvračalni odstrel maksimalno učinkovit, ga je potrebno izvajati na ciljno usmerjen način, in sicer:

- izvajalec odvračalnega odstrela naj se nahaja na škodni površini oziroma v njeni neposredni bližini,
- izvajalec naj strelja z mesta, ki je dobro vidno (sive vrane bodo na ta način hitro razvile znanje, da se je določenih površin treba izogibati).

Odvračalni odstrel naj se izvaja v času lovne dobe na lovni površini. Kljub določilom Akcijskega načrta za reševanje problemov, višine odvračalnega odstrela sivih vran z letnim načrtom LUO za posamezna lovišča posebej ne določamo, temveč je število odvzema za namene odvračalnega odstrela, vključeno v osnovni načrt odvzema. V primeru realizacije osnovno načrtovanega odvzema sivih vran za posamezno lovišče do 2 - kratne višine osnovnega načrta, upravljavec lovišča lahko zaprosi za dovoljenje za izredni poseg.

Izvajanje odvračalnega odstrela izven lovne dobe na lovni površini po določilih veljavne zakonodaje ni dovoljeno, lahko pa se dovoli izredni poseg (42. člen ZDLov-1).

Izvajanje odvračalnega odstrela v času lovne dobe in izven lovne dobe na nelovni površini ni dovoljeno. V primeru pojavljanja večjih težav s sivimi vranami se na podlagi obstoječe zakonodaje lahko izda odločba za izredni poseg v populacijo sive vrane, bodisi v lovni dobi, bodisi izven nje.

V primeru povzročanja škod od sive vrane na majhnem področju (tudi nelovne površine) se o tem ustno ali pisno obvesti IRSKO. Pristojni lovski inšpektor opravi ogled in v primeru upravičenega posega na način, da se odstrani posamezne osebkove sivih vran, lahko odredi le to.

Za preprečitev nastanka škod na silažnih balah je le te potrebno prekriti s ponjavo.

Preglednica 4.23: Analiza odvzema sraka, šoja, siva vrana

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj
Sraka - odstrel in izgube	23	74	77	59	76	309
Načrt - skupaj	52	114	73	77	77	393
Odstrel in izgube / načrt	44,2	64,9	105,5	76,6	98,7	78,6
Šoja - odstrel in izgube	54	71	99	116	98	438
Načrt - skupaj	126	152	67	99	119	563
Odstrel in izgube / načrt	42,9	46,7	147,8	117,2	82,4	77,8
Siva vrana - odstrel in izgube	282	471	618	614	591	2.576
Načrt - skupaj	418	512	529	700	727	2.886
Odstrel in izgube / načrt	67,5	92,0	116,8	87,7	81,3	89,3

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
Nenaravne izgube	1	6	1	9	5	22	81
Naravne izgube	1	2	1	1	0	5	19
Skupaj izgube	2	8	2	10	5	27	100
% izgub	3,7	11,3	2,0	8,6	5,1	6,2	
Odstrel	357	608	792	779	760	3.296	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2009	2010	2011	2012	2013	Skupaj	%
1 neznan		1	1	5		7	26
4 cesta	1	4	1	4	4	14	52
6 zveri in ujede	1	1		1		3	11
10 poškodbe		2			1	3	11

4.17 Nutrija (*Myocastor coypus*)

V lanskem letu je bil zabeležen povoz enega osebkov na območju lovišča Jože Lacko – Ptuj. Sicer pa o vrsti ni informacij ali znakov njene prisotnosti v LUO.

Prilagojeni cilj

Prisotnost nutrije kot alohtone in invazivne vrste v LUO ni zaželena.

Ukrepi in usmeritve

Ob morebitni prisotnosti nutrije v LUO, se dovoljuje neomejen lov na to vrsto divjadi.

4.18 Rakunasti pes (*Nyctereutes procyonoides*)

Je vrsta divjadi, ki jo doslej v LUO nismo zasledili.

Prilagojeni cilj

Prisotnost rakunastega psa kot alohtone in invazivne vrste v LUO ni zaželena.

Ukrepi in usmeritve

Ob morebitni prisotnosti rakunastega psa v LUO se odstrel ne sme omejevati, spoštuje se zgolj lovno dobo.

4.19 Načrt dodajanja divjadi

Upravljavcem lovišč se v letu 2014 dovoljuje z namenom izvajanja lova ter ohranitve naravnih populacij dodati 1.870 fazanov, 30 poljskih jerebic in 40 rac mlakaric.

Usmeritve za dodajanje so opisane pri vsaki vrsti posebej.

Način vlaganja iz umetne vzreje je pogojen z določili lovske etike, ter spoštovanjem določil veljavne zakonodaje (ZON - Ur.l. RS, št. 56/1999 (31/2000 - popr.), 110/2002, 119/2002, 41/2004) in je v domeni upravljavcev lovišč – dodajanje divjadi v lovišče neposredno pred lovom pa je prepovedano. Dovoljeno je dodajanje vitalne in zdrave divjadi, sposobne preživetja v naravi (Zakon o zaščiti živali Ur.l. 98/99).

Preglednica 4.24: Načrt vlaganj divjadi 2014

lovišče	fazan	poljska jerebica	raca mlakarica
CIRKOVCE	300		
DESTRNIK	150		
DRAVINJA - MAJŠPERK	25		
MAKOLE	400		
MARKOVCI	100		
ORMOŽ	120		
PODLEHNIK	15		
POLJČANE	20	20	
PTUJ	550		
ROGAŠKA SLATINA	50		
SVETA MARJETA NIŽE PTUJA		10	
TRNOVSKA VAS	40		
VELIKA NEDELJA			40
VITOMARCI	100		
Skupaj LUO	1.870	30	40

Vsi upravljavci lovišč so dolžni pred vlaganji divjadi zagotoviti za njih ustrezno bivalno okolje in prehranske pogoje. Dela ki jih v ta namen opravijo morajo biti razvidna iz letnih načrtov lovišč. Če lovišča za izboljšanje življenjskih razmer ne zagotovijo ustreznih pogojev, vlaganje divjadi ni dovoljeno. Izboljšanje življenjskih razmer za divjad pred vlaganjem se šteje za ukrep varstva divjadi. Posamezno divjad je dovoljeno vlagati v lovopustu, oziroma vsaj en mesec pred začetkom lova. Vlaganja divjadi, ki niso načrtovana s tem načrtom so prepovedana.

5 EVIDENCE

Izdelava načrta je potekala v skladu s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanju z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/2010) in usmeritev iz lovsko upravljavskega načrta za XV. Ptujsko - Ormoško lovsko upravljavsko območje (2011 – 2020). Podatki o odvzemu so bili zbrani v skladu s Pravilnikom o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju (Ur.l. RS, št. 120/2005). Obseg opravljenih del za leto 2013 in načrt za leto 2014 ter drugi podatki so bili pridobljeni iz letnih načrtov lovišč za lovišča v LUO. Podatki o odvzemu v letu 2013 so bili v elektronski obliki posredovani prek spletne aplikacije Lisjak. Podatki so bili oddani pravočasno do 10.2.2014.

Za prizadevnost pri oddaji letošnjih podatkov gre vsem upravljavcem lovišč in vodstvu OZUL izraziti priznanje in zahvalo.

Izhodišča za izdelavo LLUN v letu 2015:

Pridobivanje podatkov za LLUN za leto 2015 bo predvidoma podobno kot v preteklem letu. Njihovo zbiranje bo potekalo v skladu z zgoraj omenjenima pravilnikoma ter morebitnimi spremembami in dopolnili.

Pregled odstrela in izgub divjadi v loviščih od 1.1. 2014 do 31.12. 2014 mora biti opravljen najkasneje do 31.1. 2015. Komisija za pregled odstrela in izgub divjadi mora biti ena za celotno LUO. Član komisije je tudi predstavnik ZGS, ki ob končanem pregledu v posameznem lovišču dobi izvod seznama odvzema in izgub divjadi in kategorizacijskega zapisnika. Komisiji se ob pregledu predloži za vsak odstreljen ali izgubljen osebek:

- za **srnjad, jelenjad in damjaka**: trofeja in spodnja leva čeljust za enoletne in starejše pri moških, ter spodnja leva čeljust za mladiče obeh spolov in samice,
- za **divjega prašiča**: za oba spola spodnje čeljusti s sekalci oziroma čekane pri večletnih osebkih,
- za **gamsa**: trofeja pri obeh spolih,
- za **muflona**: trofeja pri samcih, pri samicah in mladičih obeh spolov pa spodnja leva čeljust.

Evidenčna knjiga:

Samo reden vpis v evidenčno knjigo brez materialnega dokaza se ne upošteva. Kot materialni dokaz se lahko predloži zapisnik, fotografija, trofejni list (lovski gost), ipd. Čeljusti je komisija po končanem pregledu dolžna trajno uničiti. Morebitno nepredložitev trofej in čeljusti v oceno je komisija dolžna prijaviti lovskemu inšpektorju.

Evidenčne knjige je potrebno voditi tako, da je vanje vpisan vsak izločen kos, poleg odstrela tudi vse izgube (naravne in nenaravne). Izgube posameznih vrst je potrebno ločiti po vzrokih, pri »visoki« divjadi še po starostnih kategorijah, pri ostalih vrstah le s skupnim številom.

Za odstreljeni del populacije posameznih vrst visoke divjadi je potrebno za vsako starostno kategorijo izračunati povprečno biološko telesno maso (z glavo, trofejo, nogami, a iztrebljeno) na dve decimalni natančno (npr. srnjad, moški mladiči, povprečna telesna masa vseh uplenjenih v lovišču v zadnjem lovskem letu - 9,67 kg, ...), pri trofejnih srnjakih in jelenih je potrebno izračunati tudi povprečno maso suhega rogovja vseh odvzetih v lovišču za preteklo lovsko leto. Voditi je potrebno tudi evidenco transportnih telesnih mas in geokoordinate odvzema za visoko divjad.

Letni načrti lovišč in lovišč s posebnim namenom:

Do 10. 2. 2015 morajo lovišča posredovati ZGS letne načrte gospodarjenja z divjadjo za leto 2014 (realizacija), in preliminarne načrte za leto 2015. Načrte je skladno z dogovorom med ZGS in LZS možno posredovati tudi po elektronski poti, s pomočjo aplikacije LISJAK.

Upravljalke lovišč opozarjamo na dosledno izpolnjevanje letnih načrtov lovišč, saj so osnova za LLUN. Nujno je potrebno navesti konkretne lokacije posegov v okolje v obliki katastrskih občin in parcelnih števil. Upoštevajo naj tudi pripombe, ki jih bomo pripisali k posameznim načrtom lovišč. Več pozornosti naj lovske družine posvetijo tudi zasledovanju trenda številčnosti in prostorske prisotnosti posameznih vrst divjadi, saj lahko na podlagi teh podatkov, k izboljšanju življenjskih pogojev divjadi pripomorejo tudi posamezni ukrepi oz. režim gospodarjenja z gozdovi.

Za uspešno realizacijo LLUN je potrebno v tekočem letu (predvidoma sredina novembra) opraviti usklajevalni sestanek s pregledom realizacije načrta odvzema do 1. 11. 2014.

Usklajevalni sestanek med ZGS in Območnim združenjem upravljavcev lovišč v LUO, na katerem se uskladi

odvzem lovnih vrst ter dela v loviščih na nivoju LUO in/ali po loviščih se skliče najpozneje do sredine marca prihodnjega leta.

Po potrebi se lahko izven načrtovanega skliče tudi več usklajevalnih sestankov.

Sestavil vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo:

Izidor COJZER, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja ZGS OE Maribor:
mag. Jožef MRAKIČ, univ. dipl. inž. gozd.

6 PRILOGE NAČRTA

1. Seznam krmišč za parkljasto divjad v letu 2014
2. Zapisnik usklajevanja z OZUL-om z dne 6. 3. 2014
3. Zapisnik 7. seje sestanka strokovnega sveta OE Maribor z dne 12.3.2014
4. Vabilo na javno predstavitev osnutka letnega načrta za XV. Ptujsko-Ormoško lovsko upravljavsko območje za leto 2014
5. Zapisnik javne predstavitve osnutka letnega načrta za XV. Ptujsko-Ormoško lovsko upravljavsko območje za leto 2014 z listo prisotnih
6. Odgovor CI Dežno in Občini Makole z dne 31.3 2014
7. Zapisnik 10. seje Sveta OE Maribor z dne 3.4.2014.

PRILOGA 1: Seznam krmišč za parkljasto divjad v letu 2014

Zap. št.	lovišče	K.O.	Krajevno ime	Divjad	Namen
1	BOČ	LEMBERG-OKOLICA	Lovnik I.knala	divji prašič	preprečevalno
2	BOČ	LEMBERG-OKOLICA	Lovnik njiva	divji prašič	privabljalno
3	BOČ	DREVENIK	Dreveniška	divji prašič	privabljalno
4	BOČ	ZG. GABERNIK	Pod bivakom	divji prašič	privabljalno
5	BOČ	ZG. GABERNIK	Panceršpere	divji prašič	privabljalno
6	BOČ	ZG. GABERNIK	Zadruga	muflon	privabljalno
7	BOČ	ZG. GABERNIK	Zadruga	muflon	privabljalno
8	BOČ	ZG. GABERNIK	Zadruga	muflon	privabljalno
9	BOČ	DREVENIK	Nad spomenikom	muflon	privabljalno
10	BOČ	DREVENIK	Rigelšekovo	muflon	privabljalno
11	BOČ	DREVENIK	Rigelšekovo	muflon	privabljalno
12	BOČ	DREVENIK	Nad spomenikom	muflon	privabljalno
15	BOČ	ZG. GABERNIK	Galke	muflon	privabljalno
17	BOČ	ZG. GABERNIK	Galke	muflon	privabljalno
19	DRAVINJA - MAJŠPERK	BOLFENK 500	VUNDUŠEK	divji prašič	preprečevalno
20	DRAVINJA - MAJŠPERK	JANŠKI VRH KO 443	HROMNA GRABA	divji prašič	preprečevalno
22	DRAVINJA - MAJŠPERK	SITEŽ 499	PESKOVO-KORUZNİK	divji prašič	preprečevalno
23	DRAVINJA - MAJŠPERK	SITEŽ 499	BERGONT-IGOR	divji prašič	privabljalno
24	DRAVINJA - MAJŠPERK	APAČE KO 424	NAD STRELIŠČEM-KOPUŠAR	divji prašič	privabljalno
25	DRAVINJA - MAJŠPERK	DOLENA 452	JUSUVA GRABA-MILAN	divji prašič	privabljalno
26	DRAVINJA - MAJŠPERK	JANŠKI VRH KO 443	PASTIROVEC-BERANIČ	divji prašič	privabljalno
27	DRAVINJA - MAJŠPERK	JANŠKI VRH 0443	PASTIROVEC-VIKTOR	divji prašič	privabljalno
28	DRAVINJA - MAJŠPERK	JANŠKI VRH 0443	JAVORJE-KOVAČ	divji prašič	privabljalno
29	DRAVINJA - MAJŠPERK	DOKLECE 440	FARJOVA GRABA-SILVO	divji prašič	privabljalno
30	DRAVINJA - MAJŠPERK	SITEŽ 499	SITEŽ-BOJAN	divji prašič	privabljalno
31	DRAVINJA - MAJŠPERK	SITEŽ 499	HRIBRE-DAMJAN	divji prašič	privabljalno
32	DRAVINJA - MAJŠPERK	DOLENA 452	LIPNA GRABA-SILVO	divji prašič	privabljalno
33	DRAVINJA - MAJŠPERK	BOLFENK 500	VUNDUŠEK-ROMAN	divji prašič	privabljalno
34	DRAVINJA - MAJŠPERK	SKRBLJE 442	DURIČVA GRABA-TOMI	divji prašič	privabljalno
35	DRAVINJA - MAJŠPERK	DOLENA 452	TURŠKA GRABA-DAMJAN	divji prašič	privabljalno
36	DRAVINJA - MAJŠPERK	DOLENA	LUBEJ-STANČ	divji prašič	privabljalno
37	DRAVINJA - MAJŠPERK	BOLFENK	KRAJNI-SIMON	divji prašič	privabljalno
38	DRAVINJA - MAJŠPERK	DOLENA	CIGLARCA-ROMAN S.	divji prašič	privabljalno
39	LESKOVEC V HALOZAH	MALA VARNICA	ČERINOVO	divji prašič	preprečevalno
40	LESKOVEC V HALOZAH	VELIKA VARNICA	VELIKA VARNICA	divji prašič	privabljalno
41	LESKOVEC V HALOZAH	MAJSKI VRH	PREGRŠEK	divji prašič	privabljalno
42	LESKOVEC V HALOZAH	VELIKI OKIČ	VELIKI OKIČ	divji prašič	privabljalno
43	MAKOLE	ST. GRAD	PLEŠIVEC	muflon	zimsko
44	MAKOLE	ST. GRAD	KOPA I	muflon	zimsko
45	MAKOLE	ST. GRAD	MLIN	muflon	zimsko
46	MAKOLE	ST. GRAD	KLARA I	muflon	zimsko
47	MAKOLE	DEŽNO	HALIČNO	muflon	zimsko
48	MAKOLE	ST. GRAD	KLARA	divji prašič	preprečevalno
49	MAKOLE	DEŽNO	DEŽNO	divji prašič	preprečevalno
50	MAKOLE	ST. GRAD	ŠODERGRABEN	divji prašič	privabljalno
51	MAKOLE	ST. GRAD	KOPA II	divji prašič	privabljalno
52	MAKOLE	DEŽNO	PLANINŠEK	divji prašič	privabljalno
53	MAKOLE	DEŽNO	VRHOLE	divji prašič	privabljalno
54	MAKOLE	ST. GRAD	KRIŽIŠČE	divji prašič	privabljalno
55	MAKOLE	ST. GRAD	GRABEN	divji prašič	privabljalno
56	MAKOLE	ST. GRAD	POSTOVŠEK	muflon	privabljalno
57	MAKOLE	ST. GRAD	MLAKE	muflon	privabljalno
58	MAKOLE	ST. GRAD	ŠOŠTARCA	muflon	privabljalno
59	MAKOLE	ST. GRAD	STRME KRČE	muflon	privabljalno

Zap. št.	lovišče	K.O.	Krajevno ime	Divjad	Namen
60	MAKOLE	DEŽNO	HALIČNO	muflon	privabljalno
61	PODLEHNIK	SP. GRUŠKOVJE 0492	MALAJETVO	divji prašič	preprečevalno
62	PODLEHNIK	GRUŠKOVJE 0492	VEKŠAJDERVO	divji prašič	preprečevalno
63	PODLEHNIK	STRAJNA 0496	DUŠKO	divji prašič	privabljalno
64	PODLEHNIK	LOŽINE 0491	BOJAN	divji prašič	privabljalno
65	PODLEHNIK	GRUŠKOVJE 0492	FRANČEK	divji prašič	privabljalno
66	PODLEHNIK	GRUŠKOVJE 0492	KUJEZVO	divji prašič	privabljalno
67	PODLEHNIK	GRUŠKOVJE 0429	TRI VODE	divji prašič	privabljalno
68	PODLEHNIK	DEŽNO 0456	MRČINKO	divji prašič	privabljalno
69	POLJČANE	POLJČANE	JABKOVDOLE	muflon	zimsko
70	POLJČANE	POLJČANE	SKODOVC-GONDOLA	muflon	zimsko
71	POLJČANE	POLJČANE	PRITENSKO	muflon	zimsko
72	POLJČANE	POLJČANE	GOLNIK	muflon	zimsko
73	POLJČANE	HRASTOVEC	BABA	muflon	zimsko
74	POLJČANE	STUDENICE	DREVESNICA	muflon	zimsko
75	POLJČANE	STUDENICE	DREVESNICA (SPODNJA	divji prašič	preprečevalno
76	POLJČANE	STUDENICE	PRITENSKO	divji prašič	privabljalno
77	POLJČANE	POLJČANE	DREVESNICA (SPODNJA)	muflon	privabljalno
78	ROGAŠKA SLATINA	ČAČA VAS 1166	MEDVEDOVA GNJAČA	muflon	zimsko
79	ROGAŠKA SLATINA	NEGONJE 1167	ZA LOVSKIM DOMOM	muflon	zimsko
80	ROGAŠKA SLATINA	NEGONJE 1167	KOROŠKO	muflon	zimsko
81	ROGAŠKA SLATINA	ČAČA VAS 1166	VODUŠEK ZALAZ	muflon	zimsko
82	ROGAŠKA SLATINA	CEROVEC 1169	PLAT	muflon	zimsko
83	ROGAŠKA SLATINA	ČAČA VAS 1166	RAVNI LOG	muflon	zimsko
84	ROGAŠKA SLATINA	CEROVEC 1169	GRIL	muflon	zimsko
85	ROGAŠKA SLATINA	ČAČA VAS 1166	ŠINKAČEV LOG	divji prašič	preprečevalno
86	ROGAŠKA SLATINA	ČAČA VAS 1166	MEDVEDOVA GNJAČA	divji prašič	privabljalno
87	ROGAŠKA SLATINA	ČAČA VAS 1166	VODUŠEK ZALAZ	divji prašič	privabljalno
88	ROGAŠKA SLATINA	NEGONJE 1167	ZA LOVSKIM DOMOM	divji prašič	privabljalno
89	ROGAŠKA SLATINA	CEROVEC 1169	VELIKE MLAKE	divji prašič	privabljalno
90	ROGAŠKA SLATINA	CEROVEC 1169	PLAT	divji prašič	privabljalno
91	ROGAŠKA SLATINA	ČAČA VAS 1166	RAVNI LOG	muflon	privabljalno
92	ROGAŠKA SLATINA	ČAČA VAS 1166	ŠINKAČEV LOG	muflon	privabljalno
93	ROGATEC	STRMEC	Ženčaj	divji prašič	preprečevalno
94	ROGATEC	SV. FLORJAN	Ravnocerje	divji prašič	preprečevalno
95	ROGATEC	TRLIČNO	Sršnjak Razboršek	divji prašič	privabljalno
96	ROGATEC	TRLIČNO	Jurjovec-Mlake	divji prašič	privabljalno
97	ROGATEC	TRLIČNO	Veliki plat	divji prašič	privabljalno
98	ROGATEC	DONAČKA GORA	Ošarje-Glavica	divji prašič	privabljalno
99	ROGATEC	TRLIČNO	Sršnjak-nad Ferčecom	divji prašič	privabljalno
100	ROGATEC	TRLIČNO	Diplavec	divji prašič	privabljalno
101	ROGATEC	TRLIČNO	Lipovec	divji prašič	privabljalno
102	ROGATEC	TRLIČNO	KRMNA NJIVA-BELINEC	divji prašič	privabljalno
103	STOPERCE	BOLFENK	JELOVICE	divji prašič	preprečevalno
104	STOPERCE	STOPERCE	Pečica	divji prašič	preprečevalno
105	STOPERCE	STOPERCE	STOPNJAK	divji prašič	privabljalno
106	STOPERCE	STOPERCE	VENCELIJA	divji prašič	privabljalno
107	ŽETALE	ŽETALE	Tisovec	divji prašič	preprečevalno
108	ŽETALE	ČERMOŽIŠE	Resenik	divji prašič	preprečevalno
109	ŽETALE	ČERMOŽIŠE	Mele	divji prašič	preprečevalno
110	ŽETALE	ŽETALE	Lakotjek	divji prašič	privabljalno
111	ŽETALE	ČERMOŽIŠE	Sojevca	divji prašič	privabljalno
112	ŽETALE	DOBRINA	Mrazošek	divji prašič	privabljalno
113	ŽETALE	KOČICE	Stojna graba	divji prašič	privabljalno
114	ŽETALE	ŽETALE	Mele	divji prašič	privabljalno
115	ŽETALE	ČERMOŽIŠE	Resenik	divji prašič	privabljalno
116	ŽETALE	ŽETALE	Tisovec	divji prašič	privabljalno